

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DE LA SANTÉ PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU RENOUVEAU DE LA
SOCIÉTÉ

COMMISSIE VOOR DE VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

mardi

13-07-2004

Matin

dinsdag

13-07-2004

Voormiddag

<i>cdH</i>	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V</i>	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
<i>ECOLO</i>	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
<i>FN</i>	<i>Front National</i>
<i>MR</i>	<i>Mouvement réformateur</i>
<i>N-VA</i>	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>PS</i>	<i>Parti socialiste</i>
<i>sp.a-spirit</i>	<i>Socialistische Partij Anders – Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht</i>
<i>VLAAMS BLOK</i>	<i>Vlaams Blok</i>
<i>VLD</i>	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	
<i>DOC 51 0000/000</i>	<i>Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>	<i>DOC 51 0000/000</i>	<i>Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i>	<i>Questions et Réponses écrites</i>	<i>QRVA</i>	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i>	<i>version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)</i>	<i>CRIV</i>	<i>voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i>	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>	<i>CRABV</i>	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i>	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)</i>	<i>CRIV</i>	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i>
	<i>(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>		<i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i>	<i>séance plénière</i>	<i>PLEN</i>	<i>plenum</i>
<i>COM</i>	<i>réunion de commission</i>	<i>COM</i>	<i>commissievergadering</i>

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
<i>Commandes :</i>	<i>Bestellingen :</i>
<i>Place de la Nation 2</i>	<i>Natieplein 2</i>
<i>1008 Bruxelles</i>	<i>1008 Brussel</i>
<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.laChambre.be</i>	<i>www.deKamer.be</i>
<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>	<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>

SOMMAIRE

Question de Mme Yolande Avontroodt au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les conséquences du chauffage au mazout et au gaz naturel sur les émissions de gaz à effet de serre" (n° 3407)

Orateurs: **Yolande Avontroodt, Freya Van den Bossche**, ministre de l'Environnement, de la Protection de la consommation et du Développement durable

Questions jointes de 4
 - Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le gavage des oies et des canards" (n° 3258) 4
 - M. Mark Verhaegen au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le gavage d'animaux" (n° 3272) 4
 - Mme Hilde Vautmans au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le gavage d'animaux" (n° 3442) 4

Orateurs: **Magda De Meyer, Mark Verhaegen, Hilde Vautmans, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Question de M. Luc Goutry au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les choix politiques en matière de contraception" (n° 3242) 7

Orateurs: **Luc Goutry, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Question de Mme Maggie De Block au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les groupes de travail créés dans le cadre de la convention médico-mutualiste" (n° 3331) 10

Orateurs: **Maggie De Block, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Questions jointes de 12
 - Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "la promotion de l'alimentation végétarienne" (n° 3370) 12
 - Mme Magda De Meyer à la ministre de l'Environnement, de la Protection de la consommation et du Développement durable sur "la promotion de l'alimentation végétarienne" (n° 3371) 12

Orateurs: **Magda De Meyer, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Question de Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les mesures structurelles visant à assurer la continuité des projets de travail en groupe réalisés par les centres de jour du réseau 'De Sleutel'" (n° 3400) 14

INHOUD

Vraag van mevrouw Yolande Avontroodt aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de gevolgen van de verwarming met stookolie en aardgas op de emissie van broeikasgassen" (nr. 3407) 1

Sprekers: **Yolande Avontroodt, Freya Van den Bossche**, minister van Leefmilieu, Consumentenzaken en Duurzame Ontwikkeling

Samengevoegde vragen van 4
 - mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het dwangvoederen bij ganzen en eenden" (nr. 3258) 4
 - de heer Mark Verhaegen aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het dwangvoederen van dieren" (nr. 3272) 4
 - mevrouw Hilde Vautmans aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het dwangvoederen van dieren" (nr. 3442) 4

Sprekers: **Magda De Meyer, Mark Verhaegen, Hilde Vautmans, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Vraag van de heer Luc Goutry aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de beleidskeuze inzake anticonceptiva" (nr. 3242) 7

Sprekers: **Luc Goutry, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Vraag van mevrouw Maggie De Block aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de werkgroepen opgericht in het kader van de medicomut" (nr. 3331) 9

Sprekers: **Maggie De Block, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Samengevoegde vragen van 12
 - mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de promotie van vegetarisch voedsel" (nr. 3370) 12
 - mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Leefmilieu, Consumentenzaken en Duurzame Ontwikkeling over "de promotie van vegetarisch voedsel" (nr. 3371) 12

Sprekers: **Magda De Meyer, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Vraag van mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de structurele maatregelen om de werking van projecten inzake groepswerking binnen de dagcentra van 'De Sleutel' verder te zetten" (nr. 3400) 14

Orateurs: **Magda De Meyer, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Sprekers: **Magda De Meyer, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Questions jointes de 15
 - Mme Sabien Lahaye-Battheu au ministre des 15
 Affaires sociales et de la Santé publique sur
 "l'étude relative à la révision du financement de la
 sous-partie B1 des hôpitaux psychiatriques"
 (n° 3406)
 - M. Luc Goutry au ministre des Affaires sociales 16
 et de la Santé publique sur "le sous-financement
 structurel des hôpitaux psychiatriques" (n° 3396)

Orateurs: **Sabien Lahaye-Battheu, Luc Goutry, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Question de M. Luc Goutry au ministre des 21
 Affaires sociales et de la Santé publique sur
 "l'assistance sociale dans le secteur des soins de
 santé mentale" (n° 3435)

Orateurs: **Luc Goutry, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Question de Mme Hilde Dierickx au ministre des 23
 Affaires sociales et de la Santé publique sur "la
 pénurie de dentistes en Flandre" (n° 3449)

Orateurs: **Hilde Dierickx, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Question de Mme Jacqueline Galant au ministre 26
 des Affaires sociales et de la Santé publique sur
 "le recours à l'hypnose au service des urgences
 du Centre hospitalier du Grand Hornu" (n° 3415)

Orateurs: **Jacqueline Galant, Rudy Demotte**, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique

Samengevoegde vragen van 15
 - mevrouw Sabien Lahaye-Battheu aan de 15
 minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
 over "de studie over de herziening van de
 financiering van onderdeel B1 van de
 psychiatrische ziekenhuizen" (nr. 3406)
 - de heer Luc Goutry aan de minister van Sociale 15
 Zaken en Volksgezondheid over "de structurele
 onderfinanciering van de psychiatrische
 ziekenhuizen" (nr. 3396)

Sprekers: **Sabien Lahaye-Battheu, Luc Goutry, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Vraag van de heer Luc Goutry aan de minister 21
 van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het
 sociaal werk in de geestelijke gezondheidszorg"
 (nr. 3435)

Sprekers: **Luc Goutry, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Vraag van mevrouw Hilde Dierickx aan de 23
 minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
 over "het tekort aan tandartsen in Vlaanderen"
 (nr. 3449)

Sprekers: **Hilde Dierickx, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

Vraag van mevrouw Jacqueline Galant aan de 26
 minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid
 over "het gebruik van hypnose bij de dienst
 spoedgevallen in het Centre hospitalier du Grand
 Hornu" (nr. 3415)

Sprekers: **Jacqueline Galant, Rudy Demotte**, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid

COMMISSION DE LA SANTE
PUBLIQUE, DE
L'ENVIRONNEMENT ET DU
RENOUVEAU DE LA SOCIETE

COMMISSIE VOOR DE
VOLKSGEZONDHEID, HET
LEEFMILIEU EN DE
MAATSCHAPPELIJKE
HERNIEUWING

du

van

MARDI 13 JUILLET 2004

DINSDAG 13 JULI 2004

Matin

Voormiddag

La séance est ouverte à 10.15 heures par M. Yvan Mayeur, président.
De vergadering wordt geopend om 10.15 uur door de heer Yvan Mayeur, voorzitter.

01 **Vraag van mevrouw Yolande Avontroodt aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de gevolgen van de verwarming met stookolie en aardgas op de emissie van broeikasgassen" (nr. 3407)**

01 **Question de Mme Yolande Avontroodt au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les conséquences du chauffage au mazout et au gaz naturel sur les émissions de gaz à effet de serre" (n° 3407)**

01.01 **Yolande Avontroodt** (VLD): Mevrouw de minister, mijn vraag is heel kort geformuleerd omdat ik ze toch wel bijzonder belangrijk vond in het kader van al wat met Kyoto en met de promotie van zuiver aardgas te maken heeft. Voor mij was het toch wel een heel merkwaardige analyse. Het belang dat ik daaraan wil hechten stoelt vooral op het feit dat het ten eerste gemaakt werd door een onafhankelijk milieuonderzoeksbureau maar vooral op het feit dat de namen van de professoren die de studie gevalideerd hebben – met name professor Hens die wij hier in het parlement ook al een aantal keren gehoord hebben – toch wel namen zijn die zeker niet verdacht kunnen worden van enige beïnvloeding door één of andere sector. Als dat gevalideerd is door mensen zoals Hens die absoluut de reputatie hebben zeer milieubewust te zijn, dan hecht ik daar heel veel belang aan. Vandaar dat het voor mij de moeite waard is om afhankelijk van het antwoord van de minister deze studie aan de leden van de commissie Leefmilieu voor te stellen eventueel via een hoorzitting. Dat laatste is uiteraard in een tweede tijd.

01.01 **Yolande Avontroodt** (VLD): Il ressort d'une étude corroborée entre autres par le professeur Hens que le remplacement du mazout par le gaz naturel pour le chauffage des habitations contribuera à augmenter de 5% sur une période de cent ans les émissions de gaz à effet de serre. La ministre est-elle au courant de ces conclusions? Qu'en pense-t-elle?

De conclusie van deze studie luidt als volgt: "Vervanging van mazout door aardgas voor de verwarming van woningen in België zou niet leiden tot een vermindering van de emissie van broeikasgassen over honderd jaar". Honderd jaar is weliswaar een langetermijnvisie. Deze overstap zou luidens deze studie een stijging van de emissie van broeikasgassen met 5% als gevolg kunnen hebben over honderd jaar. Mevrouw de minister, dit is op zijn minst een statement die mijns inziens verder onderzoek vraagt, vandaar heb ik de volgende twee korte vragen.

Deelt u de conclusies van bovenvermeld onderzoek?

Welke is uw houding daartegenover?

01.02 Minister **Freya Van den Bossche**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Avontroodt, de conclusies zijn mij inderdaad bekend, maar nog maar vrij recent. Ik kreeg een samenvatting van de studie op 2 juli. Pas de dag nadat de studie openbaar is gemaakt, heb ik de volledige studie gekregen. Wij hebben dus eigenlijk nog maar twee dagen de tijd gehad om die studie van dichterbij te bekijken.

Vergeef het mij dus als ik nog niet definitief of volledig kan zeggen wat mijn houding is ten opzichte van die studie.

Wat hebben wij wel al gedaan. Wij hebben op basis van dat onderzoek en dat wat de professoren daarover zeggen, geprobeerd om een aantal opmerkingen te formuleren die mij toch nopen tot enige voorzichtigheid met mijn conclusies vandaag. Maar wij zullen die wel vollediger onderzoeken. Eén van de professoren die heeft meegewerkt aan de validering van het onderzoek – hij heeft hier en daar nog een aantal opmerkingen – zal dat onderzoek ook nog uitvoeriger bij ons komen toelichten. Professor Hens, die u daarnet genoemd hebt, horen wij daar zeker ook nog over.

Voorlopig kan ik het volgende zeggen.

De studie bevestigt dat binnen België zelf de omschakeling van mazout op aardgas positieve effecten zou hebben op het klimaat, maar dat het beter is om die effecten op wereldschaal te bekijken. Volgens die studie zou die omschakeling dan wel eens een ander effect kunnen hebben.

Enig voorbehoud heb ik omdat het VITO een gelijkaardige studie heeft gedaan, maar tot een andere conclusie komt. Volgens mij ligt dat aan de premissen waarvan wordt uitgegaan. Het gaat bijvoorbeeld over de penetratiegraad van hoogrendementsketels in de toekomst, of in welke mate Russisch aardgas ook hier geconsumeerd zal worden. In de studie van Informazout wordt er bijvoorbeeld vanuit gegaan dat dergelijk Russisch aardgas zal worden geconsumeerd, maar dat is zeker op korte en middellange termijn niet realistisch, al was het maar omwille van de langetermijncontracten die we nu hebben met Algerije.

Een aantal premissen klopt volgens mij deels wel en zijn deels ook anders dan wat het VITO altijd heeft vooropgesteld. Wij moeten zelf dan ook nagaan van welke premissen wij uitgaan vooraleer we bij een conclusie uitkomen.

Een meer fundamentele opmerking is dat de levenscyclusanalyse die in deze studie wordt gedaan voor aardgas heel volledig is, en terecht. Dit is een vrij goede analyse. Voor mazout is ze evenwel niet zo uitgebreid. Er wordt bijvoorbeeld niet ingegaan op de impact van de oorsprong van petroleum op emissies en energieverbruik en dat moet voor de volledigheid eraan worden toegevoegd. Immers, als men de hele levenscyclus beschouwt, wat vanuit milieuoogpunt het meest logisch is, dan moet ook elk element van elke brandstof worden nagegaan.

De voornaamste conclusie die ik wil onderschrijven is dat aardgas efficiënter zou moeten geproduceerd en getransporteerd worden.

01.02 **Freya Van den Bossche**, ministre: Etant donné que nous ne sommes en possession de l'étude complète que depuis deux jours, je ne puis encore adopter une attitude définitive en la matière. Selon cette étude, la transition du mazout au gaz naturel aura des effets positifs en Belgique, mais il est préférable d'évaluer ces effets à l'échelle mondiale. Nous avons certaines objections à l'égard de l'étude d'Informazout parce que le VITO (Institut flamand pour la recherche technologique) a réalisé une étude similaire, mais est parvenu à une autre conclusion. C'est dû, à mon sens, aux hypothèses de départ qui ont été retenues. Il est essentiel de partir des bonnes prémisses pour mener à bien une telle étude.

Dans le cadre de cette étude, l'analyse du cycle de vie est complète pour le gaz naturel, tandis que l'étude consacrée au mazout n'a pas été réalisée de manière aussi approfondie. Une véritable comparaison ne peut dès lors être établie. J'approuve par contre l'une des conclusions, à savoir que les modes de production et de transport du gaz naturel devraient être optimisés. Dans le cadre de Kyoto, nous pourrions collaborer à l'élaboration de méthodes de production plus écologiques du gaz naturel à l'étranger. Si on examine l'ensemble du cycle, le gaz naturel pourrait s'avérer une meilleure option que le mazout. Des experts de mon administration s'attellent à finaliser cette analyse.

Aardgas is op zich een milieuvriendelijke energiebron, maar wordt dat veel minder als transport en productie niet zo milieuvriendelijk gebeuren. Dat is al een eerste conclusie die wij uit die studie moeten trekken. Het is misschien ook niet slecht dat Kyoto er nu komt, omdat men omwille van de flexibele mechanismen in het buitenland, projecten zou kunnen financieren in dit land. Binnenkort moet een lastenboek worden opgesteld waaruit blijkt welke projecten in het buitenland worden uitgevoerd. Daardoor zou men in het buitenland kunnen investeren in het properder produceren en transporteren van aardgas. Dat kan binnen Kyoto. U weet dat een deel van onze cijfers afkomstig is uit projecten in het buitenland en dit zou er zo een kunnen zijn. In ieder geval moet daar properder en efficiënter worden gewerkt dan vandaag, willen wij echte milieuwinst hebben.

Misschien kan ik daar nog aan toevoegen dat het belangrijk is om, alvorens grote conclusies te trekken, de effecten op het milieu van zowel aardgas als mazout te kennen. Het klimaat is een aspect ervan. Laat mij dat illustreren met een ander voorbeeld. De meest klimaatvriendelijke energie wordt opgewekt via kerncentrales. Dat is milieuvriendelijk want er is geen CO₂-uitstoot. Toch is de milieubalans misschien toch niet zo positief, want kernafval is een grote bedreiging voor het milieu.

Als men de volledige impact op het milieu zou nemen, ook van mazout en aardgas, dan kan men tot een definitieve conclusie komen.

Als u mij toestaat, laat ik de administratie de kans om die elementen daaraan toe te voegen en dan kunnen de definitieve conclusies over een paar weken getrokken worden. Als u dat wenst, kunnen ze u ook schriftelijk worden overgemaakt.

01.03 Yolande Avontroodt (VLD): Mevrouw de minister, het was een eerlijk antwoord.

Ten eerste, ik onthoud vooral dat u toch wel bereid bent om in de diepte die studie au sérieux te nemen.

Ten tweede, ik richt mij nu een beetje tot de voorzitter. Dit is van groot belang. Mevrouw de minister, ik ben akkoord als u zegt dat men het in een globaal kader moet stellen. U bent echter de verantwoordelijke minister voor België. De maatregelen die genomen worden door de regering hebben precies betrekking op België. De studie heeft betrekking op België. We moeten dat in die context bekijken. Het is mooi om in het buitenland te investeren in een meer propere productie, in een verbetering van het transport en dergelijke.

Mevrouw de minister, er kan toch een balans gevonden worden, specifiek voor de Belgische situatie. Ik zou willen vragen dat die studies, zowel die van het VITO als deze studie, uitgebreid in het parlement aan bod zouden kunnen komen, in akkoord of in overleg met de regering of alleszins met de verantwoordelijke minister voor Leefmilieu.

Mijnheer de voorzitter, ik richt deze vraag dan ook aan u. Dit is eens een andere invalshoek voor onze commissie voor Leefmilieu, maar het is een van de meest fundamentele debatten.

Bent u bereid om die mensen zelf daarover te ontvangen?

01.03 Yolande Avontroodt (VLD): La ministre est disposée à examiner attentivement l'étude. Je souscris à l'idée de situer le dossier dans un cadre global et de soutenir des projets à l'étranger. Toutefois, les mesures prises par le gouvernement portent sur la Belgique. Il convient de rechercher un équilibre pour le contexte propre à notre pays. Les deux études devraient faire l'objet d'un débat approfondi au Parlement, car il s'agit d'une question fondamentale.

01.04 Minister **Freya Van den Bossche**: Ja, natuurlijk. Ik stel wel voor dat we ons beperken tot zij die het onderzoek van binnenuit kennen en niet zij die het onderzoek hebben betaald en zomeer...

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De bespreking van de vragen en de interpellaties wordt geschorst om 10.25 uur.
La discussion des questions et interpellations est suspendue à 10.25 heures.*

*Zij wordt hervat om 11.50 uur.
Elle est reprise à 11.50 heures.*

02 **Samengevoegde vragen van**

- mevrouw **Magda De Meyer** aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het dwangvoederen bij ganzen en eenden" (nr. 3258)
- de heer **Mark Verhaegen** aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het dwangvoederen van dieren" (nr. 3272)
- mevrouw **Hilde Vautmans** aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het dwangvoederen van dieren" (nr. 3442)

02 **Questions jointes de**

- Mme **Magda De Meyer** au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le gavage des oies et des canards" (n° 3258)
- M. **Mark Verhaegen** au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le gavage d'animaux" (n° 3272)
- Mme **Hilde Vautmans** au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le gavage d'animaux" (n° 3442)

02.01 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn vraag handelt over het dwangvoederen van ganzen en eenden. Hoewel dit over het algemeen als een onethische praktijk wordt beschouwd, gebeurt het nog altijd in België. De meerderheid van de bevolking is daarvan niet gediend. Uit een enquête blijkt dat acht op de tien Belgen een verbod op het dwangvoederen van eenden en ganzen willen overwegen.

Dimarso peilde in november 1999 nog naar de kennis over en de houding ten aanzien van het dwangvoederen voor het produceren van foie gras bij het grote publiek. Zeven op tien Belgen, 68,9% om precies te zijn, eten zelden of nooit foie gras. Bijna negen op tien Belgen, 87,3%, vinden de manier waarop het dwangvoederen van eenden en ganzen gebeurt dierenvriendelijk en wreed. Acht op tien Belgen vinden, volgens diezelfde enquête, dat het dwangvoederen verboden moet worden. Meer dan negen op tien van zij die foie gras eten, willen toch liever diervriendelijker geproduceerde – zonder dwangvoederen – foie gras.

Mijnheer de minister, wordt er bij ons nagedacht over diervriendelijk geproduceerde foie gras? Worden hierover eventueel gesprekken gevoerd met de sector?

*Voorzitter: Dominique Tilmans.
Présidente: Dominique Tilmans.*

02.02 **Mark Verhaegen** (CD&V): Mevrouw de voorzitter, mijn collega haalde de cijfers reeds aan. Ik wilde ook verwijzen naar het onderzoek van Dimarso, dat tot de slotsom kwam dat het

02.01 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Huit Belges sur dix sont opposés au gavage et estiment qu'il devrait être interdit. Septante pour cent des Belges mangent rarement ou ne mangent jamais de foie gras et 90,7 pour cent d'entre eux préfèrent un foie gras produit de manière plus respectueuse des animaux. Des négociations sont-elles menées avec le secteur en la matière?

02.02 **Mark Verhaegen** (CD&V): Une large majorité des Belges estime que le gavage est

dwangvoederen van eenden en ganzen door het overgrote deel van de Belgen als dieronvriendelijk beschouwd wordt en, bijgevolg, volgens de meeste respondenten verboden moet worden. De productie van ganzenlever of foie gras kan blijkbaar ook zonder de dieren onder dwang te voederen. Dit vraagt evenwel wat meer tijd.

In verband met deze problematiek ontving ik de jongste weken een aantal oproepen van mensen die vertellen dat de dieren een vijftiental dagen in veel te kleine kooien, waarin zij nauwelijks kunnen bewegen, worden gehouden. De manier waarop de stangen, waardoor het voedsel wordt gespoten, door de slokdarm tot in de maag worden geramd, heeft een aantal mensen gechoqueerd. Daarom heb ik drie gerichte vragen voor u, mijnheer de minister.

Ten eerste, over hoeveel kwekerijen gaat het in België? Hoeveel mensen zijn er tewerkgesteld in deze sector? Hoeveel dieren worden er geslacht op jaarbasis? Ten tweede, hoe is deze sector geografisch gespreid? Ten derde, zijn er plannen om op termijn de kwekerijen strengere normen op te leggen of eventueel over te gaan tot een verbod op dwangvoederen?

02.03 Hilde Vautmans (VLD): Mijnheer de minister, als dochter van een veehandelaar en opgegroeid tussen de dieren denk ik dat ik echt wel het onderscheid kan maken tussen dieren diervriendelijk of dieronvriendelijk voederen. Ik denk niet dat er wetenschappelijke studies nodig zijn om na te gaan dat een dier helemaal niet gelukkig is wanneer men het een staaf door de strot duwt en het voer er gewoon inpompt. Ik zeg het hier nogal plat omdat het ook zo plat gebeurt.

Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat dit een debat is dat we niet enkel op Belgisch vlak moeten voeren maar dat we ook op Europees vlak moeten voeren. Volgens mijn informatie is dwangvoederen reeds verboden in Duitsland, Denemarken, Noorwegen, de meeste deelstaten van Oostenrijk en in Polen. Ook in Zwitserland is de praktijk verboden op basis van algemene dierenwelzijnsbepalingen. Ook Groot-Brittannië laat het op grond van de dierenwelzijnswet niet toe.

Mijnheer de minister, overweegt u om normen op te leggen om het dwangvoederen ook in België aan banden te leggen? Welke initiatieven wil u ontwikkelen om de productie van diervriendelijk foie gras te stimuleren, voor zover dit al mogelijk is? Zult u stappen ondernemen bij uw Europese collega's om tot een gezamenlijk Europees beleid te komen? Ik denk dat daar de kern van de zaak ligt.

Natuurlijk zou men kunnen zeggen dat wanneer de bevolking stopt met het eten van de o zo lekkere foie gras de productie automatisch zal afnemen en we dit debat zelfs niet meer moeten voeren. Zo lang de Belgen, Europeanen en wereldburgers foie gras consumeren zal er natuurlijk vraag zijn en zal productie nodig zijn. Dat is nu eenmaal zo. Daar kunnen we als politici niet veel aan doen. Waar we wel iets aan kunnen doen is de manier waarop men een product op de markt brengt.

Voorzitter: Yvan Mayeur.

Président: Yvan Mayeur.

02.04 Minister Rudy Demotte: Mijnheer de voorzitter, het gaat hier

02.03 Hilde Vautmans (VLD): Nous devons encourager des modes d'alimentation qui soient plus respectueux du bien-être des animaux, de préférence à l'échelon européen. Le gavage est d'ailleurs interdit dans de nombreux pays.

Le ministre envisage-t-il d'imposer des normes? Comment compte-t-il stimuler une production de foie gras plus soucieuse du bien-être animal? S'attachera-t-il à réaliser une certaine harmonisation à l'échelon européen?

02.04 Rudy Demotte, ministre: Il

om een heel moeilijk debat, dat ook over een gedragscode gaat. Degenen onder ons die nog nooit foie gras hebben gegeten, zouden heel radicaal moeten zijn.

Ten eerste, momenteel vindt er geen overleg plaats met de sector van de productie van ganzenlever.

Ten tweede, ik geef een kort overzicht van de sector.

Het gaat om 36 kwekerijen, waarvan 4 in Vlaanderen en 32 in Wallonië. Voor één keer zijn er meer in Wallonië dan in Vlaanderen. In totaal zou het volgens cijfers van wat in Wallonië de Filière Avicole et Cunicole Wallonne wordt genoemd, om jaarlijks ongeveer 50.000 dieren in Vlaanderen en ongeveer 150.000 dieren in Wallonië gaan. Er zijn dus maar vier kwekerijen in Vlaanderen, maar ze zijn groter.

(...): A Bruxelles, on n'a rien. On le mange à Bruxelles.

02.05 Minister **Rudy Demotte**: We moeten nog een onderzoek doen om te zien of er in Brussel clandestiene kwekerijen bestaan.

Ten derde, zoals hoger vermeld, zijn er momenteel geen plannen in de richting van een strenge normering van of een verbod op dwangvoederen of gavage. Dergelijk verbod zou mijns inziens het probleem van dwangvoederen, zoals mevrouw Vautmans al zei, verplaatsen. De foie gras zou nog steeds op de Belgische markt beschikbaar zijn door invoer uit andere lidstaten. Mocht het hier verboden zijn, zouden de mensen toch hun foie gras in Frankrijk, Nederland of Luxemburg opslaan. We hebben enkele minuten geleden datzelfde debat al gevoerd over sigaretten.

Een oplossing dient volgens mij dan ook veeleer te worden gevonden op Europees niveau. Overleg is dan nodig, niet alleen om precies te weten wat te doen, maar ook om een harmonisatie op Europees niveau na te streven. Dat is nodig, omdat wij zonder harmonisatie zeker grote problemen zouden krijgen. Ik ben ervan overtuigd dat dierenwelzijn en de markt gezamenlijk kunnen worden verdedigd.

02.06 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Mijnheer de minister, u hebt een aantal kwekerijen genoemd, maar niet het aantal jobs dat daaraan verbonden is. Daar is geen cijfermateriaal over?

02.07 Minister **Rudy Demotte**: Ik beschik daarvoor niet over voldoende cijfers. Er bestaan wel ramingen, maar die ramingen heb ik niet. Ik zal misschien de volgende weken van de verschillende departementen die zich bezighouden met landbouw een fine tuning krijgen. Indien ik dat krijg, zal ik het aan de commissie laten weten, maar tot nu toe heb ik geen precieze cijfers.

02.08 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Ik heb nog één vraag. Ik dacht dat er in het verleden wel al studies of aanzetten tot studies waren gemaakt over een diervriendelijkere manier van de productie van foie gras. Misschien zou binnen de administratie eens kunnen worden nagegaan of daarvan geen sporen zijn terug te vinden. Ik dacht dat daartoe een aanzet was gegeven, maar het is mogelijk dat ik mij vergis.

s'agit d'un débat difficile. Aucune concertation n'est actuellement menée avec le secteur. La Flandre compte quatre grands élevages, où 50.000 animaux sont abattus chaque année, et la Wallonie en compte trente-deux, qui produisent 150.000 animaux par an.

02.05 **Rudy Demotte**, ministre: Il n'existe aucun projet relatif au renforcement des normes ou à l'interdiction du gavage. Le foie gras reste de toute façon disponible sur le marché belge par le biais de l'importation. La solution doit être apportée par une harmonisation à l'échelle européenne. Ce dossier peut être considéré sous l'angle de la défense tant du marché que du bien-être des animaux.

02.06 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): De combien d'emplois s'agit-il?

02.07 **Rudy Demotte**, ministre: Je ne dispose pas de données à ce sujet, mais je demanderai au département de l'Agriculture de me les transmettre.

02.08 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Des études relatives à une production de foie gras plus respectueuse du bien-être des animaux ont-elles déjà été effectuées?

02.09 Minister **Rudy Demotte**: Mijn antwoord is voorbereid door de administratie. Als u mij toestaat, zou ik willen herhalen dat mijn administratie daarover in het verleden al studies heeft gemaakt. Als die studies nog kunnen worden gebruikt, zal ik er zeker goed gebruik van maken.

02.09 **Rudy Demotte**, ministre: Je vais m'en enquérir. Si ces études existent, j'en ferai usage.

02.10 **Mark Verhaegen** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, als we van dwangvoederen het woord dwang wegnemen, komen we tot een diervriendelijke situatie. Ik wil de minister zeker bedanken voor zijn antwoord, dat getuigt van grote realiteitszin. Dat belooft volgens mij het beste voor de andere debatten over dierenwelzijn die in het najaar en misschien nog later zullen volgen.

02.10 **Mark Verhaegen** (CD&V): Je ne plaide pas en faveur d'une interdiction du gavage, mais je préconise un mode de production plus respectueux du bien-être des animaux. Moi-aussi, j'aimerais connaître les chiffres en matière d'emploi.

Ik pleit in elk geval niet voor een verbod op de productie en de verkoop van ganzenlever. Er is volgens mij ook geen enkele reden om die omstreden delicatessen zomaar te verbieden, om een nieuwe ban uit te spreken of om – zagezegd – een botte bijl toe te passen. Ik ben daarvan geen voorstander, maar ik was wel geschokt door de wreedheid van de behandeling van die eenden en ganzen tijdens het vetmesten. Daarom wou ik die vraag stellen.

Dat is mijn repliek, mijnheer de voorzitter. Ik hoop dat ik ook nog cijfers krijg over de tewerkstelling. Dat was voor mij ook een heel gerichte vraag.

Le **président**: Je propose une visite dans le Sud-Ouest, en Dordogne. Il va y avoir du monde.

02.11 Minister **Rudy Demotte**: We kunnen dat tegelijkertijd doen met onze bespreking over de cholesterol.

(...): En obesitas.

02.12 **Hilde Vautmans** (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik ben uiteraard blij dat de minister zegt dat wij het op Europees niveau moeten aanpakken. Ik volg hem in zijn redenering, natuurlijk. Wanneer wij het alleen in België verbieden moeten wij het toch invoeren en moeten wij het nog duurder betalen en kunnen wij zelfs geen mensen meer tewerkstellen. Ik blijf er toch wel bij dat het schokkende beelden zijn die ik liever niet meer in Europa zou zien. Daarom hoop ik dus dat u toch de nodige stappen zet, mijnheer de minister, om die praktijken uit de wereld te helpen. Mijn collega werpt op dat die praktijken blijkbaar zelfs bij vissen gebeuren. Men moet dus een bredere kijk hebben op het dierenwelzijn. Ik ben inderdaad geen lid van deze commissie maar ik ben zeer begaan met het dierenwelzijn. Ik meen dat men daar zeker rekening mee moet houden. Inderdaad, men moet een goede combinatie vinden tussen enerzijds, het dierenwelzijn en anderzijds, de vrijheid van eten die wij ons toch moeten kunnen veroorloven.

02.12 **Hilde Vautmans** (VLD): Une solution doit être trouvée à l'échelle européenne. Ces pratiques sont quoi qu'il en soit choquantes et ne devraient en fait plus être admises au sein de l'UE. Le ministre doit prendre des mesures en faveur du bien-être des animaux.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

03 Vraag van de heer Luc Goutry aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de beleidskeuze inzake anticonceptiva" (nr. 3242)

03 Question de M. Luc Goutry au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les choix politiques en matière de contraception" (n° 3242)

03.01 **Luc Goutry** (CD&V): Mijnheer de minister, collega's, begin

03.01 **Luc Goutry** (CD&V): Lors

november verleden jaar hebben we hier een hele discussie gehad over de fameuze anticonceptiecheque van 3 euro. Er kwamen toen ook vanuit de meerderheid en zeker ook vanuit onze groep bedenkingen in verband met het gebruik van het geld van de ziekteverzekering hiervoor. Wetende dat de noden daar zo groot zijn en er veel mensen zijn die nog niet eens op de meest elementaire verzorging kunnen rekenen, of die zelf grote tussenkomsten moeten doen bij gezondheidsproblemen, blijf ik erbij dat dit een laatste prioriteit zou moeten zijn. De idee van de cheque werd dan afgevoerd, ook al omdat ze niet uitvoerbaar bleek te zijn. Uiteindelijk krijgt nu elke vrouw onder de 21 op vertoon van een SIS-kaart of de bestaande formulieren 3 euro prijsvermindering. Die maatregel is ondertussen ingegaan.

Het door de minister aangehaalde argument, de daling van ongewenste zwangerschappen voornamelijk bij tieners, wordt ondertussen door steeds meer specialisten terzake als een overbodige, zelfs inefficiënte en dure maatregel beschreven. Tienerzwangerschappen zouden daardoor eigenlijk niet vermeden worden omdat men op die momenten in een totaal andere context zit. Er zijn zelfs aanwijzingen dat geld geen doorslaggevende factor is en dat er dus een andere globale aanpak zou moeten komen die veel meer te maken heeft met kennis, beschikbaarheid, waarden, attitude, enzovoort. Dat zou een beter resultaat geven.

Mijn vragen aan de minister zijn de volgende. Op basis van welke onderzoeksresultaten of adviezen bent u tot het besluit gekomen dat de prijsvermindering van de anticonceptiva een daling van het aantal tienerzwangerschappen tot gevolg zou hebben? Het gaat met andere woorden over het feit of de prijs van anticonceptiva de barrière zou zijn om ze niet te gebruiken.

Ten tweede, is er in samenwerking met de Gemeenschappen al een concreet preventieplan opgesteld? Dat is volgens mij het meest belangrijke.

Ten derde, zijn er al eerste gegevens beschikbaar inzake het gebruik door jongeren van deze nieuwe maatregel? Wordt daar veel gebruik van gemaakt? Hoeveel kost ons dat?

03.02 Minister **Rudy Demotte**: Mijnheer Gouty, de noodzaak om de anticonceptiva financieel toegankelijker te maken, is een van de belangrijke aanbevelingen van de interministeriële werkgroep die de problematiek van anticonceptiva bij de jongeren bestudeerd heeft. De werkgroep trachtte maatregelen uit te werken tegen de toename van het aantal zwangerschapsafbrekingen bij jongeren jonger dan 20 jaar. Het verslag van de werkgroep is op dat punt allerduidelijkst. Ik citeer: "De toegankelijkheid tot de anticonceptiepil dient te worden geoptimaliseerd. De prijs remt sommigen in hun gebruik van de pil. De werkgroep adviseert om een terugbetalingssysteem uit te werken voor alle betrouwbare anticonceptiemiddelen. Men dient te overwegen om de terugbetaling van de voorbehoedsmiddelen zeker voor de jongeren op te trekken".

Betreffende uw vraag, op het vlak van de preventie heeft de werkgroep een reeks duidelijke aanbevelingen geformuleerd met even duidelijke uitvoerders. De Gemeenschappen zijn volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de preventieprogramma's. Op

d'un débat d'actualité sur les chèques-contraception, des objections ont été formulées concernant l'affectation d'un budget à cet effet dans le cadre de l'assurance maladie. Les chèques ont été remplacés par une réduction de prix de 3 euros sur les moyens contraceptifs en faveur des femmes de moins de 21 ans. Par cette mesure, le ministre souhaitait réduire le nombre de grossesses non désirées chez les adolescentes, mais les spécialistes jugent cette baisse de prix inefficace, estimant qu'il convient de promouvoir un changement des attitudes et des conceptions.

Sur quelles données le ministre se base-t-il pour considérer qu'une baisse du prix des moyens contraceptifs se traduit par une diminution de nombre de grossesses chez les adolescentes? Un plan de prévention concret a-t-il été établi en concertation avec les Communautés? Dispose-t-on déjà de données concernant l'effet de cette mesure sur les jeunes?

03.02 **Rudy Demotte**, ministre: La recommandation de diminuer le prix des moyens contraceptifs a été formulée par un groupe de travail interministériel qui en a étudié l'utilisation chez les jeunes. On peut lire dans le rapport que le prix de la pilule contraceptive est dissuasif pour certaines personnes. Le groupe de travail estime que tous les moyens de contraception fiables doivent être remboursés.

Le groupe de travail a également formulé des recommandations en matière de prévention. Les campagnes de prévention relèvent

dat gebied zullen zij effectief de acties ondernemen.

Wat de opvolging van de aanbevelingen betreft leek het mij derhalve niet nodig om te vragen dat men een werkgroep zou oprichten. In het kader van de maatregelen betreffende de vermindering van de prijs met 3 euro heb ik daarentegen wel het initiatief genomen om de Gemeenschappen te consulteren over het informatie- en sensibiliseringsluik van de maatregel, teneinde welke vergissing in de communicatie ook te vermijden.

Hier komt inderdaad de federale boodschap bovenop de preventieboodschappen van de Gemeenschappen. Samenwerking was dus geboden.

Ik kom nu aan uw laatste reeks vragen. Dankzij Farmanet zullen volledige gegevens over het gebruik van jongeren en contraceptie in het kader van deze maatregel beschikbaar zijn. Twee maanden na de uitvoering van deze maatregel zijn deze gegevens vanzelfsprekend nog niet beschikbaar. U zal waarschijnlijk vragen wanneer ze beschikbaar zullen zijn. Ik heb aan mijn administratie gevraagd om mij nog tijdens deze commissie een duidelijk antwoord daarover te geven zodat we toch een termijn naar voren kunnen schuiven.

03.03 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik weet dat u steeds antwoordt met zorg voor het onderwerp.

Mijnheer de minister, uw enige criterium was de interministeriële werkgroep. Ik heb daar persoonlijk mijn twijfels bij. U zegt immers ook dat de prijs 'sommigen' remt. Men maakt een algemene maatregel die geld opslokt van de algemene ziekteverzekering waar men zo precies is om bepaalde geneesmiddelen en behandelingen toe te kennen. Men is daar vrij snel tot een akkoord gekomen hoe veel het mocht kosten.

Terwijl er juist andere studies zijn waarin wordt gesteld dat dit pas effect zal hebben als het zit in een ruimer programma met jongeren dat ook gaat over opvoeding, communicatie, preventie en waardegevoeligheid en dat dit veel belangrijker is dan het zomaar gratis ter beschikking stellen van condooms of andere anti-conceptiva. Iedereen heeft daarin wellicht zijn waarheid.

We wachten dan toch wel op de evaluatie. De periode is nu wel te kort. Het zou toch nuttig zijn om na verloop van tijd te kunnen evalueren hoe veel dat nu gekost heeft en of er daarvan nu gebruik wordt gemaakt en door welke soort van jongeren. Misschien kan men daar ook een bepaald profiel opstellen zodat het ons iets wijzer zou kunnen maken inzake de besteding van de middelen.

Ik kom dan ook te gepasten tijde hierop terug. U zult wel een datum aankondigen waarop de evaluatie kan gebeuren.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van mevrouw Maggie De Block aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de werkgroepen opgericht in het kader van de medicomut" (nr. 3331)

04 Question de Mme Maggie De Block au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur

de la compétence des Communautés.

La baisse du prix des contraceptifs a été annoncée par le biais d'une campagne fédérale, indépendamment des initiatives communautaires.

Des informations complètes relatives à l'utilisation des moyens contraceptifs par les jeunes seront disponibles ultérieurement.

03.03 Luc Goutry (CD&V): Le ministre a pris sa décision sur les conseils du groupe de travail interministériel, alors que d'autres études indiquent que pour avoir de l'effet, une baisse des prix doit s'inscrire dans le cadre d'un programme plus large prenant également en considération l'éducation et les valeurs.

Nous attendrons l'évaluation de la mesure pour en connaître l'impact sur le budget de l'assurance maladie et pour savoir quels jeunes en ont fait usage.

"les groupes de travail créés dans le cadre de la convention médico-mutualiste" (n° 3331)

04.01 Maggie De Block (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de medicomut richtte een aantal werkgroepen op die zich over een aantal specifieke problemen moest buigen zoals het gebruik van urgentiegeneeskunde en de financiering van de representatieve artsenorganisaties. Een aantal van deze werkgroepen had een deadline opgelegd gekregen om de werkzaamheden te beëindigen.

Graag had ik van de minister de volgende informatie.

Hoeveel en welke werkgroepen hebben hun werkzaamheden beëindigd voor de afgesproken datum van 1 juni? Wat zijn eventueel de conclusies daarvan? Kan de commissie beschikken over de conclusies, eventueel schriftelijk? Wanneer zullen de andere werkgroepen hun werkzaamheden beëindigen? Hebben zij reeds tussentijdse conclusies ingediend? Kan de commissie eveneens over deze conclusies beschikken, eventueel ook schriftelijk moest dat in de vakantie zijn?

Er is ook een dispuut ontstaan over de werking van de werkgroepen. Wat is uw standpunt terzake? Waarom functioneert het zo moeilijk? Worden de werkzaamheden van al deze werkgroepen geëvalueerd? Zo ja, door wie? Wat is het resultaat van de evaluatie?

04.02 Minister Rudy Demotte: Mijnheer de voorzitter, mevrouw De Block, werkgroep 3 die handelt over de vereenvoudiging van de toepassing van de algebrische verschillen in de klinische biologie en de medische beeldvorming heeft zijn werkzaamheden beëindigd. Na goedkeuring door de nationale commissie heb ik de conclusies ontvangen.

Twee andere werkgroepen hadden 1 juli 2004 als streefdatum. De werkgroep "urgenties" heeft haar verslag aan de nationale commissie doorgestuurd die de voorstellen unaniem heeft aanvaard. Deze voorstellen worden thans verder besproken voor wat de praktische uitwerking betreft.

De werkgroep GMD zet haar besprekingen voort.

De werkgroep algebrische verschillen heeft voorgesteld om de wet aan te passen zodat de algebrische verschillen verrekend worden in het tweede jaar dat volgt op het jaar waarop de verschillen betrekking hebben.

Ik heb opdracht gegeven aan het RIZIV om een voorontwerp van wetswijziging voor te bereiden.

Ten derde. Ik bezorg bij deze een kopie van het verslag van de werkgroep inzake alle algebrische verschillen aan de commissie via de voorzitter. Het verslag van de andere werkgroepen werd mij nog niet officieel overgemaakt door de nationale commissie, vermits er nog verdere werkzaamheden dienen plaats te vinden.

04.01 Maggie De Block (VLD): La commission médico-mutualiste a créé plusieurs groupes de travail chargés de se pencher sur les problèmes spécifiques concernant la médecine d'urgence et les organisations représentatives des médecins. Certains groupes de travail devaient terminer leurs travaux avant le 1er juillet.

Quels groupes de travail sont parvenus à clôturer leurs travaux dans ce délai? Quelles sont leurs conclusions, et celles-ci peuvent-elles être communiquées à la commission? Quand les autres groupes de travail mettront-ils un point final à leurs travaux et ont-ils présenté des conclusions intermédiaires? Quelle est la position du ministre concernant la controverse relative au fonctionnement des groupes de travail? Le fonctionnement des groupes de travail fera-t-il l'objet d'une évaluation?

04.02 Rudy Demotte, ministre: Le groupe de travail n° 3 a terminé ses travaux et transmis ses conclusions à la Commission nationale. Deux autres groupes de travail devaient clôturer leurs travaux avant le 1er juillet. Le groupe de travail "Urgences" a lui aussi communiqué son rapport à la Commission nationale, qui a adopté les propositions à l'unanimité. Le groupe de travail qui se penche sur la question du dossier médical global poursuit quant à lui ses discussions.

Le troisième groupe de travail a formulé des propositions visant à ajuster la loi là où apparaissent des différences algébriques. L'INAMI prépare un avant-projet de modification de la loi. Je transmets à la commission une copie du rapport de ce groupe de travail. La Commission nationale ne m'a pas encore communiqué le rapport des autres groupes de travail.

Ten vierde. De volgende vergadering van de nationale commissie vindt plaats op 30 augustus 2004. Op dat ogenblik kan opnieuw een stand van zaken worden opgemaakt.

Ten vijfde. Zoals reeds gesteld, is er een verslag van de werkgroep "Urgenties". Er is ook een tussentijds verslag van de werkgroep "Samenwerking huisartsen en specialisten" die op 30 september 2004 zijn werkzaamheden dient af te ronden.

Ten zesde. Uiteraard ben ik bereid de verslagen die mij worden overgemaakt ter beschikking te stellen aan de leden van de commissie.

Ten zevende. De nationale commissie heeft op 28 juni 2004 het punt besproken dat betrekking had op de werkgroep "Urgenties". Er bleek evenwel niet echt sprake te zijn van een dispuut. Ik wens mij niet te mengen in een discussie over de organisatie van de werkzaamheden van de werkgroepen.

Ten laatste. Vermits de werkgroepen opgericht zijn in het kader van het nationaal akkoord, komt het op de eerste plaats aan de nationale commissie toe om de werkzaamheden te evalueren. Ik stel vast dat de verschillende werkgroepen regelmatig bijeenkomen en dat de besprekingen op een constructieve basis verlopen. Dit getuigt van de vaste wil van de nationale commissie om inzake de verschillende thema's tot goede resultaten te komen. Tot daar mijn antwoord.

04.03 Maggie De Block (VLD): Mijnheer de minister, dank u voor al deze informatie.

Er is natuurlijk een reden waarom ik dit vraag. Ik zou graag hebben dat we over al die informatie beschikken als we in oktober 2004 de nieuwe begrotingsbesprekingen moeten voeren.

Uit deze werkgroepen zullen wij inderdaad een aantal interessante conclusies kunnen halen en zo zullen we misschien beter de prioriteiten kunnen bepalen waarmee we bij het opstellen van de begroting rekening moeten houden. Ik neem er akte van dat u zegt dat wij over deze conclusies zullen kunnen beschikken. Het komt inderdaad de nationale commissie toe om de evaluatie te doen en dan zal blijken of dit een goede manier van werken is. Dank u.

04.04 Minister Rudy Demotte: Ik wil niet op uw reacties ingaan, maar ik wil enkel de heer Gouty nog zeggen dat men volgens mijn administratie over de gegevens zou kunnen beschikken ten minste negen maanden na het laatste kwartaal. Dat betekent dat men toch een vol jaar nodig heeft om de resultaten te kunnen analyseren.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

Le **président**: La question n° 3334 de Mme Muriel Gerkens est transformée en question écrite.

Vraag nr. 3358 van de heer Roel Deseyn wordt uitgesteld. De heer Bert Schoofs is afwezig.

La Commission nationale se réunira à nouveau le 30 août. Le groupe de travail chargé d'examiner la collaboration entre les médecins généralistes et spécialistes, a rédigé un rapport intermédiaire. Je fournirai aux membres de la commission les documents qui me parviennent.

D'après la Commission nationale, il n'est pas question de discorde au sein du groupe de travail Urgences. Je ne souhaite pas intervenir dans un débat sur l'organisation des activités des groupes de travail.

Il revient à la Commission nationale d'évaluer les travaux.

04.03 Maggie De Block (VLD): Nous souhaitons disposer de toutes les informations d'ici à octobre, lors de l'examen du budget.

04.04 Rudy Demotte, ministre: Je signale à M. Gouty que les données demandées à propos de l'incidence de la réduction du prix des contraceptifs sur l'usage de ceux-ci par les jeunes ne seront disponibles que neuf mois après le dernier trimestre.

05 Samengevoegde vragen van

- mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de promotie van vegetarisch voedsel" (nr. 3370)

- mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Leefmilieu, Consumentenzaken en Duurzame Ontwikkeling over "de promotie van vegetarisch voedsel" (nr. 3371)

05 Questions jointes de

- Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "la promotion de l'alimentation végétarienne" (n° 3370)

- Mme Magda De Meyer à la ministre de l'Environnement, de la Protection de la consommation et du Développement durable sur "la promotion de l'alimentation végétarienne" (n° 3371)

05.01 Magda De Meyer (sp.a-spirit): Mijnheer de minister, ik heb twee vragen in verband met de promotie van vegetarisch voedsel: eentje in verband met de etikettering en het woord "vegetarisch" en eentje in verband met de promotie van die manier van eten als zodanig.

Tot nu toe geeft onze Belgische wetgeving eigenlijk geen duidelijke omschrijving van het begrip "vegetarisch." Dat heeft als gevolg dat er soms producten verkocht worden die als "vegetarisch" worden aangeboden maar dat in feite niet zijn. Zij blijken dan ingrediënten te bevatten als kalfsfond, kippenbouillon, ansjovis, en dergelijke. Nochtans bestaat er op Europees vlak het zogenaamde V-label, een initiatief van de European Vegetarian Union. Het V-label is een onafhankelijk keurmerk dat garandeert dat het product 100% vegetarisch is. Producten met het V-label bevatten geen ingrediënten afkomstig van gedode dieren. Het label wordt reeds gebruikt in onder meer Zwitserland, Frankrijk, Duitsland en Nederland.

Mijn vraag is, ten eerste, wat kan er in België nog gebeuren om dat V-label meer te promoten, wetend dat onze Westerse overconsumptie van vlees mee verantwoordelijk is voor de onrustwekkende toename van hart- en vaatziekten en andere aandoeningen in ons land? En ten tweede, kan de definitie van het woord "vegetarisch" wettelijk worden vastgelegd net als de term "bio"?

Mijn samengevoegde vraag is de volgende. De jongste weken, mijnheer de minister, horen wij alarmerende berichten over de gezondheid van de Belgische bevolking. Overgewicht en zwaarlijvigheid – ook problemen die u sterk bezighouden – worden inderdaad een groot probleem. De Westerse overconsumptie van vlees is een van de medeoorzaken voor de toename van verschillende welvaartsziekten als overgewicht en zwaarlijvigheid, hart- en vaatziekten, diabetes en verschillende vormen van kanker. De belangrijkste voedingsrichtlijnen van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG) zijn: minder verzadigde vetten, vooral dierlijke vetten, en meer vezels te eten. Het zijn precies die vezels die wij niet terugvinden in vlees.

De ziektekosten die de slechte voedingsgewoonten van onze landgenoten met zich brengen zijn enorm. Vindt u niet er dat vanuit het oogpunt van de volksgezondheid initiatieven moeten komen om meer promotie te maken voor vegetarische voeding? Evenwichtige vegetarische voeding is volgens onder meer de Vlaamse Vereniging voor Voedingsdeskundigen en Diëtisten en de American Dietetic Association (ADA) – de grootste beroepsassociatie van voedingsdeskundigen ter wereld – niet alleen volwaardig en gezond maar kan ook de kans op de bovenvermelde aandoeningen verlagen.

05.01 Magda De Meyer (sp.a-spirit): Le terme "végétarien" n'est pas clairement défini dans la législation belge. Certains produits sont dès lors vendus comme végétariens alors qu'ils ne le sont pas. Au niveau européen, le label V, un label de qualité indépendant, garantit qu'un produit est cent pour cent végétarien. Comment pourrait-on promouvoir ce label en Belgique, d'autant plus que les effets néfastes de la surconsommation de viande sont désormais connus? La définition du terme "végétarien" peut-elle être inscrite dans la loi?

Le problème de la surcharge pondérale et de l'obésité est important parmi la population belge. La consommation excessive de viande est l'une des causes de l'augmentation du nombre de cas d'affections liées à la prospérité. Les mauvaises habitudes alimentaires génèrent d'importantes dépenses de soins de santé. Ne faudrait-il pas promouvoir davantage l'alimentation végétarienne dans le cadre de la santé publique? Des nutritionnistes estiment qu'une alimentation végétarienne équilibrée permet de réduire le risque de contracter certaines affections. Des enquêtes montrent qu'il existe encore de nombreux préjugés et réticences à l'égard des produits végétariens. La promotion de ces produits est-elle prévue dans le plan "obésité" du ministre?

Ondanks die potentiële gezondheidsvoordelen bestaan er inzake vegetarische voeding nog vele twijfels en vooroordelen. Een Dimarso-enquête van 2001 toont aan dat bijna de helft van de Belgische bevolking nog steeds meent dat het vermijden van vlees en vis zeer ongezond zou zijn.

Vandaar, mijnheer de minister, meen ik dat in uw obesitasplan ook de promotie van vegetarische voeding niet mag ontbreken, en vandaar dus mijn vraag: overweegt u een promotiecampagne voor vegetarische voeding? Dank u wel.

05.02 Minister **Rudy Demotte**: Mijnheer de voorzitter, In België zijn de cijfers over obesitas en overgewicht echt alarmerend. Wij zullen hierover in september een debat moeten voeren in deze commissie. De cijfers over de pathologieën die hiermee gewoonlijk gepaard gaan zoals hart- en vaatziekten, verhoogde bloeddruk, suikerziekte, diabetes type 2, zijn ook zeer alarmerend.

Deze zogenaamde beschavingsziekten vormen een echt gezondheidsprobleem. Daarom lijkt het mij van fundamenteel belang dat er in België een nationaal voedings- en gezondheidsplan komt. Daartoe werden door mijn collega's van de Gemeenschappen en mijzelf deskundigen gemandateerd om te bepalen welke doelstellingen men op Belgische niveau kan en moet bereiken. De afronding van de eerste fase wordt in november van dit jaar verwacht. Vervolgens zullen werkgroepen nagaan welke maatregelen kunnen worden genomen om deze doelstellingen te halen. Eind 2005 zou het globaal plan klaar moeten zijn. Men weet al dat dagelijks meer fruit en groenten consumeren met daaraan gekoppeld een vermindering van de consumptie van proteïnen van dierlijke oorsprong in het kader van dit plan één van de beoogde doelstellingen of aanbevelingen zou kunnen zijn. Het promoten van vegetarisch voedsel gaat in die richting.

Op dit moment ligt het niet in mijn bedoeling om voorrang te geven aan een bepaalde voedingswijze. Ik kan alleen aanbevelingen geven. Het lijkt mij meer essentieel om een gevarieerde, gezonde en evenwichtige voeding voor iedereen toegankelijk te maken en dit ook te promoten.

U stelt voor om bepaalde regels vast te leggen om het verschil te kunnen maken tussen echt vegetarisch voedsel en dubbelzinnig voedsel. Ik zal in overleg met mijn collega Freya Van den Bossche, die bevoegd is voor de verdediging van de consumenten, overleg plegen om te weten welke de beste maatregelen zullen zijn om dat in de toekomst te vermijden. Ik heb echter nog geen precieze piste voor ogen.

05.03 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad belangrijk – om met het laatste

05.02 **Rudy Demotte**, ministre: Les chiffres relatifs à l'obésité et à la surcharge pondérale, ainsi qu'aux pathologies qu'elles engendrent, sont alarmants. Il est impératif de lancer dans notre pays un plan national en matière d'alimentation et de santé. Les ministres communautaires compétents et moi-même avons chargé des experts de fixer les objectifs que la Belgique pourrait et devrait atteindre. Ces objectifs devraient être définis pour le mois de novembre 2004. Ensuite, des groupes de travail détermineront quelles mesures il convient de prendre pour atteindre ces objectifs. Ce plan national devra être prêt avant la fin de 2005.

Nous savons d'ores et déjà qu'il pourrait notamment être recommandé de consommer journellement davantage de fruits et de légumes, et de consommer moins de protéines d'origine animale. La promotion de la nourriture végétarienne s'inscrit dans ce cadre. Je n'ai pas l'intention d'accorder la priorité à un certain mode d'alimentation. La seule chose que je puisse faire, c'est formuler des recommandations.

Quant à la question de savoir s'il ne conviendrait pas de fixer des règles établissant une distinction claire entre vraie et fausse nourriture végétarienne, je me concerterai avec Mme Van den Bossche. Toutefois, je n'ai pas encore opté pour l'une ou l'autre piste de réflexion.

05.03 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Les personnes optant pour

deel van uw antwoord te beginnen – dat mensen die er duidelijk voor kiezen om vegetarisch voedsel te eten, als consument eerlijke informatie krijgen. Zij moeten ook de kans krijgen, als zij daarvoor willen kiezen, om daadwerkelijk vegetarisch voedsel voorgeschoteld te krijgen in plaats van nepvegetarisch voedsel. Daarom vind ik het ook leuk dat u aankondigt dat u terzake overleg met uw collega zult plegen om na te gaan hoe het woordje vegetarisch en eventueel het V-label wettelijk wat duidelijker zou kunnen worden omschreven, zodat er op dat vlak geen misleiding van de consument mogelijk is.

Ik onthoud ook dat u bereid bent om promotie voor vegetarisch voedsel op te nemen in uw obesitas bestrijdingsplan. Uiteraard kan dat geen eenzijdige maatregel zijn. Het is zeker niet de bedoeling om alle Belgen op te leggen vegetarisch te eten. Dat is ook niet mijn idee. Het is wel belangrijk om de mensen mee te geven dat af en toe een vegetarische maaltijd heel goed is en heel evenwichtig kan worden samengesteld. Het zou een goede zaak zijn dat we hen deze informatie meegeven. Ik ben dan ook vragende partij om, als we een hoorzitting houden rond de hele problematiek van obesitas, zeker ook EVA uit te nodigen. Deze vereniging houdt zich specifiek bezig met vegetarisch voedsel en heeft er heel veel informatie over. Het zou interessant zijn om hen terzake te horen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*Voorzitter: Luc Goutry.
Président: Luc Goutry.*

06 Vraag van mevrouw Magda De Meyer aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de structurele maatregelen om de werking van projecten inzake groepswerking binnen de dagcentra van 'De Sleutel' verder te zetten" (nr. 3400)

06 Question de Mme Magda De Meyer au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "les mesures structurelles visant à assurer la continuité des projets de travail en groupe réalisés par les centres de jour du réseau 'De Sleutel'" (n° 3400)

06.01 Magda De Meyer (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de problematiek van De Sleutel is gekend. Wij hebben daarover twee maanden geleden in de plenaire vergadering nog een klein debat gevoerd naar aanleiding van de stopzetting van de subsidies voor de ambulante groepswerking voor heroïneverslaafden in het dagcentrum van De Sleutel, in de dagcentra zowel in Antwerpen als in Gent. Iedereen was het er toen over eens dat het werk dat door De Sleutel verricht wordt, belangrijk, baanbrekend en efficiënt is.

U hebt toen, ook namens minister Arena, geantwoord dat er zeker een tijdelijke oplossing zou worden uitgewerkt en dat er op termijn naar een structurele oplossing zou worden gezocht. U weet, we hebben hier te maken met de problematiek van de gedeelde bevoegdheden, waardoor de hete aardappel soms naar elkaar wordt doorgeschoven. Dat mag eigenlijk niet ten koste gaan van een zeer goede werking. Daarover was iedereen het eens tijdens het federaal debat terzake.

Wij hebben toen aangekondigd dat wij daarover binnen de commissie voor het zomerreces nog eens zouden spreken.

Mijnheer de minister, vandaar heb ik de volgende vragen voor u.

une alimentation végétarienne doivent pouvoir bénéficier d'une information honnête. Le ministre est disposé à inclure la promotion des aliments végétariens dans le plan contre l'obésité. Il conviendra en tout état de cause d'entendre dans le cadre de la discussion de ce plan des représentants de l'ASBL Ethisch Vegetarisch Alternatief (EVA), qui s'occupe spécifiquement de l'alimentation végétarienne.

06.01 Magda De Meyer (sp.a-spirit): Il y a deux mois, tout le monde s'accordait à dire en séance plénière que le centre de jour "De Sleutel" accomplissait un travail pionnier. Le ministre avait répondu à l'époque, au nom de la ministre Arena, qu'on élaborerait une solution temporaire dans l'immédiat et une solution structurelle à terme en vue d'assurer la continuité de ce centre. De l'avis général, le problème des compétences partagées ne pouvait entraver le bon fonctionnement d'une institution aussi utile.

Une solution structurelle est-elle en voie d'élaboration pour les projets de travail en groupe ambulatoire de "De Sleutel"? Existe-t-il déjà un calendrier

concret?

Kunt u al een tipje van de sluier oplichten? Is er een structurele oplossing in zicht voor die ambulante groepswerking van De Sleutel?

Hebt u al een concretere timing terzake?

06.02 Minister **Rudy Demotte**: Mijnheer de voorzitter, mevrouw De Meyer, mijn engagement ten aanzien van De Sleutel is het volgende. Het dossier van de dagcentra in Brussel en Gent wordt zo spoedig mogelijk voorgelegd aan het Verzekeringscomité van het RIZIV binnen de beschikbare middelen ten belope van ongeveer 120.000 euro. De herberekening van de personeelskosten kan worden voorgelegd aan het Verzekeringscomité na opheffing van het moratorium dat sinds 1 januari 2004 van kracht is.

De resultaten van de audit in de revalidatiesector worden op 19 en 26 juli besproken in het Verzekeringscomité. Ik zal eerstdaags mijn conclusies meedelen aan het Verzekeringscomité. Indien het comité er zich bij aansluit, kan het moratorium worden opgeheven vóór 1 augustus. Dat is ook nieuws voor de heer Goutry die mij hierover regelmatig interpelleert.

06.02 **Rudy Demotte**, ministre: Le dossier des centres de jour de "De Sleutel" à Bruxelles et à Gand sera soumis le plus rapidement possible au Comité de l'assurance de l'INAMI. Une enveloppe de 120.000 euros a été prévue à cet égard. Le nouveau calcul des frais de personnel pourra être déposé auprès du Comité de l'assurance dès la levée du moratoire en vigueur depuis le 1er janvier 2004. Les résultats de l'audit du secteur de la rééducation fonctionnelle seront examinés par ce Comité les 19 et 26 juillet. Je communiquerai sous peu mes conclusions au Comité de l'assurance. Si ce dernier y souscrit, le moratoire pourra être levé encore avant le 1er août 2004.

06.03 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, als ik het goed begrijp, kan er een oplossing zijn tegen 1 augustus als het Verzekeringscomité akkoord gaat.

06.03 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Voilà une réponse qui permet d'espérer.

06.04 Minister **Rudy Demotte**: Ik moet een gunstig advies krijgen van het Verzekeringscomité.

06.05 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Normaal gezien kan dat geen probleem zijn. De mensen van De Sleutel kunnen dus met een gerust hart met vakantie vertrekken.

06.06 Minister **Rudy Demotte**: We moeten niet te vlug gaan. We mogen het Verzekeringscomité niet bruuskeren.

06.07 **Magda De Meyer** (sp.a-spirit): Absoluut niet. Dat is het laatste dat we willen doen. Ik dank u voor uw antwoord.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

07 **Samengevoegde vragen van**

- mevrouw **Sabien Lahaye-Battheu** aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de studie over de herziening van de financiering van onderdeel B1 van de psychiatrische ziekenhuizen" (nr. 3406)

- de heer **Luc Goutry** aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "de structurele onderfinanciering van de psychiatrische ziekenhuizen" (nr. 3396)

07 **Questions jointes de**

- Mme **Sabien Lahaye-Battheu** au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "l'étude relative à la révision du financement de la sous-partie B1 des hôpitaux psychiatriques" (n° 3406)

- M. **Luc Goutry** au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le sous-financement

structurel des hôpitaux psychiatriques" (n° 3396)

07.01 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het Verbond der verzorgingsinstellingen heeft in de voorbije jaren al meermaals de structurele onderfinanciering in de psychiatrische ziekenhuizen aangeklaagd. Heel concreet gaat het om de kosten verbonden aan de exploitatie, de B1-kosten zoals dat in de sector wordt genoemd. Die B1-kosten worden door de overheid onvoldoende gefinancierd met als gevolg dat deze ziekenhuizen geen andere uitweg zien dan voor de exploitatie ook hun reeds beperkte B2-middelen – dat zijn de loonkosten – aan te spreken.

Met het oog op het zoeken naar passende aanpassingen aan die financiering in de psychiatrische ziekenhuizen engageerde u zich op 6 april van dit jaar tot het volgende, ik citeer uit uw persmededeling: "Tegen eind september 2004 wordt er een studie uitgevoerd naar de financiering van het onderdeel B1 van het budget van financiële middelen. Op basis van deze studie wordt het budget van 2005 vastgelegd". In het kader van deze studie over de herziening van de financiering van het onderdeel B1 werd heel recentelijk – eind vorige maand – aan de beheerders een omzendbrief gestuurd vanuit de FOD Volksgezondheid met de vraag om een vragenlijst in te vullen. De omzendbrief bereikte, zoals ik al zei, de beheerders eind juni. De vragenlijst betreffende de ontvangsten B1 moet tegen uiterlijk 15 juli worden teruggestuurd. De andere gegevens moeten tegen 15 augustus worden overgezonden.

Ik heb de volgende concrete vragen aan de minister in verband met het rapport.

Ten eerste, er wordtesignaleerd vanuit de psychiatrische ziekenhuizen dat de vragenlijst op verschillende punten voor verschillende interpretaties vatbaar is. De helpdesk zou niet altijd in staat zijn om de juiste interpretatie mee te delen – als ze al antwoord geven. Ik hoorde vanmorgen nog een aantal mensen zeggen dat zij een week of tien dagen geleden contact hebben opgenomen met de helpdesk omdat zij een aantal vragen hebben. Hoe moeten zij die vragenlijst invullen? Hoe moeten zij dat zien? Tot op vandaag hebben zij nog altijd geen antwoord gekregen en de tijd dringt.

Ik vraag u dan ook, mijnheer de minister, of de helpdesk iedere werkdag beschikbaar blijft tot en met 15 augustus, of is er ook vakantie? Hoe is dat geregeld? Denkt u niet dat de verwarring die nu al ontstaat bij het invullen van de vragenlijst ertoe zal leiden dat de gegevens onvolledig, subjectief of verschillend naargelang de instelling zullen worden weergegeven? Wat gebeurt er indien de gevraagde gegevens de bevoegde diensten door bepaalde omstandigheden – ik denk aan de vakantieperiode – niet kunnen bereiken tegen 15 juli of 15 augustus?

Ten tweede, hoe ruim wordt de B1-studie opgevat? Zal naast de voorziene transparante en rechtvaardige herverdeling van het macrobudget, zoals vermeld in uw persnota, ook de structurele onderfinanciering worden aangepakt? Er wordt momenteel nog altijd gefinancierd op basis van het dossier 1979.

Ten derde, tegen eind september zou de studie op basis waarvan het budget voor volgend jaar zal worden vastgelegd, af moeten zijn.

07.01 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Le financement par les pouvoirs publics des frais d'exploitation (B1) des hôpitaux psychiatriques étant insuffisant, ces derniers se voient contraints de puiser dans le budget destiné à couvrir les charges salariales (B2). Le ministre a promis pour septembre 2004 une étude sur le financement de la section B1, qui servira de base à la fixation du budget pour 2005. Dans le cadre de cette étude, les administrateurs des hôpitaux psychiatriques ont été invités à compléter un questionnaire. La partie du questionnaire relative aux recettes B1 doit être renvoyée pour le 15 juillet 2004 au plus tard, les autres données, pour le 15 août. Plusieurs points du questionnaire semblent néanmoins faire l'objet d'interprétations diverses, que le helpdesk ne serait pas en mesure d'éclaircir.

Etant donné cette confusion, les réponses aux questionnaires ne risquent-elles pas d'être incomplètes ou subjectives? Qu'advient-il si les données demandées ne sont pas fournies à temps aux services concernés? Quelle est la portée exacte de l'étude B1? Permet-elle la mise en œuvre d'une redistribution budgétaire équitable et transparente? Le problème du sous-financement structurel est-il abordé? Le délai prévu est-il suffisant pour réaliser une étude approfondie?

Denkt u, mijnheer de minister, dat de vooropgestelde termijn voldoende zal zijn om deze toch wel heel belangrijke studie ten gronde uit te voeren?

07.02 Luc Goutry (CD&V): Mijnheer de minister, zou het voor u uitkomen als ik mijn vraag over de structurele onderfinanciering onmiddellijk toevoeg aan deze vraag, of antwoordt u liever afzonderlijk?

07.03 Minister Rudy Demotte: Neen, ik vind het logisch om de twee vragen tegelijkertijd te beantwoorden, want het gaat over dezelfde materie.

07.04 Luc Goutry (CD&V): Collega's, als jullie ermee akkoord gaan, dan zal ik mijn vraag stellen vanuit de voorzittersstoel.

Mijnheer de minister, ik werd onlangs, samen met een aantal collega's van verschillende politieke partijen, onder meer collega Lahaye-Batteu, uitgenodigd door het Regionaal Overlegcomité voor psychiatrische ziekenhuizen in West-Vlaanderen. Dit overlegcomité groepeerde zeven belangrijke, grote vzw-ziekenhuizen voor psychiatrie uit onze provincie. De ziekenhuizen hebben zelf een studie gedaan naar de samenstelling van hun budget. Daaruit blijkt eens te meer dat er een duidelijke en toenemende structurele onderfinanciering bestaat. Deze structurele onderfinanciering is duidelijk bewezen, ongeacht het feit of men deze nog eens zal onderzoeken of een nieuwe studie zal doen.

Voor de genoemde zeven ziekenhuizen in West-Vlaanderen bedraagt het structureel tekort jaarlijks om en bij de 4 miljoen euro, of 160 miljoen frank. Als men dat getal extrapoleert, dan krijgt men ook een idee van de omvang van het structureel probleem inzake de onderfinanciering. Het is natuurlijk een alarmerend hoog bedrag, daarom stellen wij ook geregeld vragen erover. Deze ziekenhuizen worden onder meer verplicht, daarover gaat ook de vraag van mijn collega, om uit de middelen van de B1 te putten om de tekorten in de B2 te dekken. B1 omvat hoofdzakelijk de logistieke kosten en investeringsmiddelen. Daaruit moet men dus putten om het normpersoneel te kunnen betalen.

Iedereen weet dat dit noodoplossingen zijn. Als er niet snel wordt ingegrepen en als er geen plan komt om deze structurele onderfinanciering op te lossen, dan dreigen er grote moeilijkheden, zelfs voor het voortbestaan van deze instellingen. Naast het gewone normpersoneel wordt bijvoorbeeld ook het IBF-personeel al jaren structureel onderbetaald. Zij krijgen niet de reële kostprijs. Ook personeel in het kader van de sociale Maribel wordt niet betaald volgens de reële kosten. T1-T2-personeel, alsook personeel voor de mobiele equipe wordt niet betaald volgens de kosten. Dit geldt ook voor de begeleider voor intreders of herintreders, de case-manager en de VESOFO-vervangers. Aangezien al deze personeelsleden forfaitair worden betaald, en deze weddeforfaits de reële loonkosten absoluut niet dekken, leidt dit tot een steeds groter wordend structureel tekort.

Mijn vragen zijn de volgende. Ten eerste, deelt u mijn mening dat indien er niet snel accurate maatregelen worden voorgesteld, wij afstevenen op een onhoudbaar structureel financieel tekort, zelfs met

07.04 Luc Goutry (CD&V): Les sept plus grands hôpitaux psychiatriques constitués sous forme d'ASBL de Flandre occidentale ont procédé d'initiative à une étude relative à la constitution de leur budget qui révèle une fois de plus un problème de sous-financement structurel. Pour les sept hôpitaux, le déficit annuel s'élèverait à environ quatre millions d'euros. A moins qu'il ne soit remédié à court terme à ce sous-financement, la pérennité des hôpitaux se trouvera menacée. Outre le personnel normé ordinaire, les hôpitaux occupent également de nombreuses personnes rémunérées au forfait. Or, les interventions forfaitaires ne couvrent pas les coûts salariaux réels.

Le ministre estime-t-il tout comme moi que des mesures doivent être prises rapidement pour remédier au problème du déficit structurel que connaît ce secteur? Qu'en est-il de l'étude qui avait été annoncée? Est-il exact qu'elle ne porte pas uniquement sur le financement B1, mais sur l'ensemble du budget? Les causes du déficit sont connues. Quel calendrier est-il prévu pour les mesures destinées à y remédier?

een bedreiging voor de hele sector geestelijke gezondheidszorg?

Ten tweede, wat is de stand van zaken met betrekking tot de aankondigde studie betreffende het budget? Ik sluit mij in dat verband uiteraard aan bij de vraag van collega Lahaye-Battheu.

Ten derde, het blijkt dat deze studie niet alleen de B1 zou betreffen, maar de hele financiering in beeld wil brengen. Klopt dit? Beschikt men over voldoende objectieve en betrouwbare gegevens? Dat is opnieuw de kern van de vraag van collega Lahaye-Battheu.

Ten vierde, de discussie gaat voornamelijk over de juiste omvang van het structureel tekort. De oorzaken en de mechanismen die leiden tot dit tekort zijn bekend. Met welke timing, prioriteit en actieplan zult u terzake maatregelen nemen?

07.05 Minister **Rudy Demotte**: Mijnheer de voorzitter, om een globaal antwoord te geven, zal ik natuurlijk de voornaamste punten uit de reeks vragen groeperen. Ten eerste, op 8 juli heeft de werkgroep psychiatrie van de afdeling financiering vergaderd. Deze groep, belast met de begeleiding van de studie, heeft zijn opmerkingen en vragen om toelichting met betrekking tot de aan de ziekenhuizen gestuurde enquête kunnen formuleren. Na discussie blijkt dat er weinig bijkomende elementen moeten worden toegevoegd. De bedoeling is, ik herhaal het nog eens, om over factoren te beschikken die het verschil in kosten tussen de ziekenhuizen verklaren. Bepaalde punten in de vragenlijst moeten evenwel worden verduidelijkt, daarom zal vanaf deze week een nieuw document met de gevraagde wijzigingen aan de psychiatrische ziekenhuizen worden toegezonden. Aangezien de sector vragende partij is, moet zij de termijn voor het indienen van de enquête naleven.

Het tweede grote antwoord dat ik kan geven is dat, naast het structurele probleem van de onderfinanciering van de ziekenhuizen, de studie voornamelijk tot doel heeft tot een betere verdeling te komen van de beschikbare middelen tussen de ziekenhuizen en af te stappen van de huidige, historische basis. In een eerste fase tegen eind september moet uit de studie blijken of het beschikbare nationaal budget voor de psychiatrische ziekenhuizen toereikend is ten aanzien van de vastgestelde kosten in al deze ziekenhuizen, dan wel of een bijkomend budget noodzakelijk is, naast de structurele onderfinanciering natuurlijk. Deze studie over de verdeling van de middelen tussen de ziekenhuizen zal wellicht iets meer tijd vergen aangezien men afhankelijk is van de ziekenhuizen wat de naleving van de toegelaten termijnen en de kwaliteit van de geleverde antwoorden betreft.

Ten derde, de bovengenoemde werkgroep psychiatrie heeft een inventaris opgemaakt van eventuele financieringsproblemen voor de andere onderdelen van het budget. In de enquête werden overigens bijkomende gegevens gevraagd. Deze inventaris zal aan de afdeling financiering van de Raad voor Advies moeten worden voorgelegd.

Men heeft nog een precieze vraag gesteld over de helpdesk. De vraag was of de helpdesk gesloten zou zijn tussen 15 juli en 15 augustus. Ik verwacht nog antwoord van mijn kabinet. Ik had deze informatie niet in mijn documenten maar ik zal het u voor het einde van deze commissie laten weten als ik het krijg.

07.05 **Rudy Demotte**, ministre: La possibilité a été offerte au groupe de travail 'psychiatrie' de la section 'financement' de formuler ses observations au sujet de l'enquête. Quelques éléments seulement doivent être ajoutés, mais certains points doivent être précisés. Un nouveau document sera envoyé aux hôpitaux cette semaine. Puisque la demande émane du secteur, celui-ci doit respecter le délai d'introduction fixé pour l'enquête.

Cette étude doit nous permettre de mieux répartir les moyens. Au cours d'une première phase, qui s'achèvera en septembre, on examinera si le budget national affecté aux hôpitaux psychiatriques est suffisant. L'étude relative à la nouvelle répartition des moyens entre les hôpitaux requerra probablement plus de temps.

Le groupe de travail 'psychiatrie' a dressé un inventaire des problèmes de financement pour les autres parties du budget. Cet inventaire sera soumis pour avis à la section 'financement' du conseil.

En ce qui concerne le helpdesk, j'attends encore la réponse de mon cabinet.

07.06 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Mijnheer de minister, heel concreet hebt u gezegd dat er deze week nog een nieuw document wordt verzonden naar de psychiatrische instellingen. Ik heb het document bij mij dat zij allemaal ontvangen hebben. Het is een heel pak.

07.07 Minister Rudy Demotte: Bedoelt u het eerste document of het nieuwe document?

07.08 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Het is het eerste document dat uit twee delen bestaat. Een deel moet teruggestuurd worden voor 15 juli en het andere voor 15 augustus. Bedoelt u dat er een verduidelijking wordt opgestuurd of bedoelt u een nieuw dergelijk document?

07.09 Minister Rudy Demotte: Nee, het is een verduidelijking.

07.10 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Goed. In verband met de helpdesk dank ik u omdat u die informatie zo vlug opgevraagd hebt. Dat is heel belangrijk voor het terrein. U zegt wel dat de werkgroep psychiatrie zijn opmerkingen heeft kunnen formuleren op die enquête maar u weet net zo goed als ik dat als men begint in te vullen men toch voor een aantal interpretatiemoeilijkheden staat. Op bladzijde 4 wordt er bijvoorbeeld gevraagd naar onderhoudskosten met betrekking tot automatisatie. Wat is automatisatie? Zijn dat ook de gewone pc's en servers of zijn dat enkel de zaken gelinkt aan de gebouwen? Dat zijn allemaal vragen die men kan stellen en die eventueel verschillend zullen worden beantwoord door de verschillende instellingen. Wat hier nu voorligt is toch te belangrijk om dat op verschillende manieren in te vullen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat u de mensen die ondersteuning geeft opdat ze dat zo volledig en correct mogelijk zouden kunnen invullen.

U zegt verder dat de termijnen moeten worden nageleefd. Ik denk dat men enthousiast genoeg is in de sector en men weet hoe belangrijk het is om zo juist mogelijke gegevens te geven om u toe te laten de juiste beslissingen te nemen. De mensen zullen wel het nodige doen om die termijnen te respecteren maar ze moeten natuurlijk de nodige feedback kunnen krijgen vanuit uw diensten. Dat is mijn repliek in verband met mijn concrete vragen.

Ik zal de rest misschien overlaten aan mijn collega, onder meer in verband met de onderliggende vraag wat er moet gebeuren met het fundamentele tekort aan budget. U zult nu kijken om een betere verdeling van de beschikbare middelen te realiseren. We zullen kijken of het budget toereikend is. Ik denk dat die vraag eigenlijk al negatief beantwoord is. Dat is mijn eerste reactie op de info.

07.11 Luc Gouty (CD&V): Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord, maar wens nog een aantal bedenkingen te maken.

Ik maak een onderscheid tussen hetgeen waarvan ik weet dat het u bekommert en de reële toestand op het terrein. Ik weet dat dit een thema is dat uw aandacht heeft. Ik weet wat u voor het ziekenhuis in Beernem hebt gedaan, waarvoor nog steeds onze dank. Ik weet dat u het probleem ziet en dat het uw bedoeling is om te objectiveren. We luiden hier echter voortdurend de noodklok om uw acties te

07.06 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Les hôpitaux recevront donc un nouveau document. S'agit-il de précisions ou d'un nouveau questionnaire?

07.07 Rudy Demotte, ministre: Il s'agit d'un questionnaire.

07.10 Sabien Lahaye-Battheu (VLD): Il importe que les personnes amenées à compléter le questionnaire puissent être aidées à cet effet. Le secteur s'emploiera assurément à respecter les délais mais, pour y arriver, vos services devront lui fournir le feedback nécessaire.

07.11 Luc Gouty (CD&V): Je sais que le ministre ne manquera pas de prêter attention à ce thème. Si nous tirons constamment la sonnette d'alarme dans cette commission, c'est d'ailleurs pour apporter notre soutien aux actions qu'il mène. Les hôpitaux sont systématiquement sous-

ondersteunen. Het is voor u belangrijk dat u, ook binnen de regering, kunt aanhalen dat het Parlement u ondersteunt in uw actie om terzake iets te ondernemen.

Het probleem is namelijk zeer simpel. De grootste kost is de personeelskost. Die bedraagt 80% van al het geld dat de mensen uitgeven. Als ze 100 frank uitgeven, dan is er 80 frank voor het personeel. Voor heel wat personeelsleden, zoals de IBF, de mobiele equipes en de sociale Maribel, worden de reële loonkosten niet betaald. Men betaalt een forfait. De anciënniteit is daarin niet berekend. Men betaalt dus systematisch te weinig aan de ziekenhuizen. Met andere woorden, die ziekenhuizen moeten steeds vechten, middelen uit de B1 halen voor de B2 enzovoort, en dat is niet gezond. Dat is geen goede manier van werken. De reële kosten moeten minstens kunnen gedekt worden. Dan pas kan men spreken over responsabilisering en over goed gebruik en goed beheer.

Dat is hetgeen we moeten doen, wat de studie ook uitwijst. De studie zal zeker uitwijzen dat er een structureel tekort is. De vraag is dan hoe we dat gaan ombuigen om te komen tot een oplossing, tot een reële aanpassing van de verpleegdagprijzen. Ik ben het ermee eens dat wie te veel heeft moet afstaan en wie te weinig heeft, bij moet krijgen. Ik ben absoluut akkoord met een herverdeling, maar als dit gebeurt op basis van een gesloten enveloppe, dan zult u dat niet kunnen maken omdat er een structurele onderfinanciering is. De enveloppe moet dus groter worden alvorens voor men een correcte herverdeling kan doen binnen de sector.

07.12 Minister **Rudy Demotte**: Ik begrijp dat volkomen. Mijn probleem is echter dat ik nu nog niet over het globale cijfer van de gecontroleerde onderfinanciering beschik. Dat ligt nu ter studie bij het Kenniscentrum. Het moet normaal gezien klaar zijn voor eind september. Ik heb dat nodig om mijn budget te kunnen ramen. Ik wil hieraan toevoegen dat ik mij ervan bewust ben dat er in deze sector verschillen bestaan tussen de verschillende instellingen. Men moet inspanningen leveren om tot een billijker situatie te komen.

Wat de globale enveloppe betreft, moet ik ook rekening houden met de huidige evolutie van de uitgaven in de gezondheidszorg. Men moet de verschillende uitgaven in de hand houden en ze niet de pan uit laten swingen. Ik heb het gevoel dat we ook enkele structurele maatregelen zullen moeten nemen. Het zou een beetje voorbarig zijn mij uit te spreken over de precieze pistes die wij zullen volgen. Ik ga echter helemaal akkoord met u beiden. Men moet hieraan iets doen opdat enkele instellingen die nu echt lijden onder de onderfinanciering nieuwe middelen krijgen.

07.13 **Luc Goutry** (CD&V): Mijnheer de minister, we mogen er dus van uitgaan dat het de bedoeling is van de studie die nu wordt gemaakt in het kader van de hele problematiek inzake de ligdagprijzen daarvan in 2005 iets te kunnen waarnemen in het budget. Dat is natuurlijk het belangrijkste.

financés. On ne pourra parler de responsabilisation que lorsque les frais réels seront couverts. L'étude menée fera sans nul doute apparaître un déficit structurel. Je suis en faveur d'une redistribution équitable mais tant qu'on travaillera avec une enveloppe budgétaire fermée, ça sera impossible, en raison, précisément, de ce sous-financement. Il faut donc commencer par augmenter cette enveloppe.

07.12 **Rudy Demotte**, ministre: Je ne dispose pas encore du chiffre total relatif au sous-financement contrôlé. Je devrais en disposer pour la fin du mois de septembre. Je sais qu'il existe des différences entre les établissements. Nous devons tendre à une situation équitable.

Je dois également tenir compte de l'évolution des dépenses dans le secteur des soins de santé et éviter tout dérapage. Je pense en outre que nous devons prendre des mesures structurelles, mais il est trop tôt pour annoncer des pistes de réflexion concrètes.

Le helpdesk sera accessible du 15 juillet au 15 août. La cellule Comptabilité des hôpitaux du SPF Santé publique assurera la permanence.

07.13 **Luc Goutry** (CD&V): Les résultats de l'étude relative au prix de la journée d'hospitalisation seront-ils pris en compte dans le cadre de la confection du budget

de 2005?

07.14 Minister **Rudy Demotte**: Ik wil nog even op uw eerste vraag antwoorden. Men deelt mij mee dat de helpdesk tussen 15 juli en 15 augustus zal functioneren. Er zal een permanentie zijn in de FOD Volksgezondheid. Meer bepaald zal de cel-boekhouding van de ziekenhuizen gedurende die periode werken.

07.14 **Rudy Demotte**, ministre: L'étude sera prise en considération même si nous ne disposons pas encore d'une réponse complète.

07.15 **Luc Goutry** (CD&V): Mijnheer de minister, ik herhaal de vraag die ik zonet stelde. Het is de bedoeling van het huidig onderzoek om daarmee zeker vanaf 2005 rekening te kunnen houden?

07.16 Minister **Rudy Demotte**: Ja. Zelfs indien wij geen compleet antwoord krijgen, zal men rekening houden met de resultaten van de studie.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

08 **Vraag van de heer Luc Goutry aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het sociaal werk in de geestelijke gezondheidszorg" (nr. 3435)**

08 **Question de M. Luc Goutry au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "l'assistance sociale dans le secteur des soins de santé mentale" (n° 3435)**

08.01 **Luc Goutry** (CD&V): Mijnheer de minister, collega's, vanuit de sector krijg ik signalen van een steeds toenemende werkdruk voor de sociale werkers in de sector geestelijke gezondheidszorg.

08.01 **Luc Goutry** (CD&V): Dans le secteur des soins de santé mentale, les effectifs au sein des services d'assistance sociale sont insuffisants. Les normes légales n'ont plus été adaptées depuis 1974. Les patients et leurs familles ont pourtant besoin d'une assistance psychosociale plus soutenue. Le 12 juillet 2001, l'ancien ministre, Mme Aelvoet, avait reçu un avis du Conseil national des établissements hospitaliers (CNEH) mais aucune suite n'y a été réservée jusqu'à présent.

Met de huidige personeelsbezetting kunnen zij onmogelijk nog op alle vragen een antwoord bieden of alle gestelde verwachtingen inlossen.

De wettelijke normen met betrekking tot het sociaal werk in de geestelijke gezondheidszorg werden vastgelegd in 1974 en bleven sindsdien onveranderd. Dat is dus 30 jaar geleden. Nochtans is er een toenemende nood aan psychosociale begeleiding bij patiënten en gezinnen. Dat merken wij elke dag door de vele maatschappelijke accidenten die gebeuren. De psychiatrische patiënt is het eerste slachtoffer van de toenemende complexiteit en de verhoogde druk in onze samenleving.

Le ministre reconnaît-il que ce problème doit être résolu d'urgence? Comment compte-t-il le résoudre? Quel calendrier a été fixé? Quels moyens supplémentaires le ministre dégagera-t-il à cet effet?

Reeds in april 2000 kaartte de sector het probleem van de achterhaalde normering aan bij uw voorganger, minister Aelvoet. Zij legde het voor aan de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen, die daarover advies uitbracht op 12 juli 2001. Mijnheer de minister, tot op heden werd aan dat advies echter geen gevolg gegeven, hoewel het advies duidelijk aangeeft dat er een onderbezetting is. Het probleem is sindsdien natuurlijk alleen maar groter geworden en is zelfs in die mate bedreigend dat het leveren van kwaliteitsvolle zorg door de sociale werkers wel eens in het gedrang zou kunnen komen.

Mijnheer de minister, graag had ik van u een antwoord op de volgende vragen gekregen.

Erkent u de hoogdringendheid waarmee maatregelen in het sociaal werk van de sector geestelijke gezondheidszorg moeten worden genomen, mede gelet op het advies van drie jaar geleden?

Welke maatregelen zal u nemen om deze toestand te verhelpen,

rekening houdende met het advies daaromtrent van de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen, waarnaar ik heb verwezen?

Wat is het tijdschema dat daarbij zal worden gehanteerd?

Welke bijkomende middelen zal u daarvoor uittrekken?

08.02 Minister **Rudy Demotte**: Mijnheer de voorzitter, collega's, mijn elementen van antwoord zijn de volgende.

Ten eerste, de problematiek inzake sociaal werk in de sector van de geestelijke gezondheidszorg is mij voldoende bekend. U weet dat.

Ten tweede, ik heb mijn administratie de opdracht gegeven de budgettaire implicaties van het advies terzake van de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen te onderzoeken. Concreet werden de budgettaire implicaties onderzocht van volgende voorstellen. Ik geef een opsomming: de toevoeging van een voltijdse equivalent sociaal werker per 120 PVT-plaatsen en toevoeging van een voltijds equivalent sociaal werker per 120 plaatsen Initiatieven Beschut Wonen (IBW), de toevoeging van een voltijdse equivalent sociaal werker per 150 bedden in ATK en SP psychogeriatrische diensten in psychiatrische en/of algemene ziekenhuizen en ten slotte de toevoeging van een voltijdse equivalent sociaal werker per 300 niet-psychiatrische bedden in algemene ziekenhuizen.

Op uw derde vraag kan ik antwoorden dat deze berekeningen deel uitmaken van de voorstellen voor het budget 2005 die op dit ogenblik besproken worden in het kader van een bilateraal overleg en waarover beslist zal worden tijdens een begrotingsconclaf. Los van het resultaat van dit begrotingsconclaf zullen deze maatregelen ten vroegste in 2005 kunnen gerealiseerd worden.

De hoogdringendheid van deze maatregelen zal moeten worden afgewogen tegenover maatregelen die zich in andere sectoren van de gezondheidszorg opdringen.

08.03 **Luc Gouty** (CD&V): Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord dat hoopgevend is en dat deels het advies bevat dat de Nationale Raad voor Ziekenhuisvoorzieningen in 2001 heeft gegeven en waarbij aangedrongen wordt op uitbreiding in personeelssterkte. U hebt een opsomming gegeven.

Het is spijtig, mijnheer de minister, maar dit dossier had niet op uw bureau moeten liggen maar had door uw voorgangers "opgekuist" moeten zijn.

Mevrouw Aelvoet en de heer Tavernier hebben indertijd het advies van de Nationale Raad gekregen. Als zij dat probleem toen aangepakt hadden, dan zat u daarmee nu niet meer. Nu lijkt het alsof alle problemen op uw bord komen.

Het is belangrijk, want u ziet dat het een niet-betwist advies is waaruit blijkt dat de sociale diensten inderdaad onderbezet zijn, met alle mogelijke gevolgen.

08.04 Minister **Rudy Demotte**: (...)

08.02 **Rudy Demotte**, ministre: Je connais bien le dossier. Mon administration analyse l'incidence budgétaire de l'avis du CNEH concernant l'adjonction d'un équivalent temps plein social pour 120 unités MSP, pour 120 places IHP, pour 150 lits en services ATK et SP de psychogériatrie d'hôpitaux généraux ou psychiatriques et par 300 lits non psychiatriques dans les hôpitaux généraux.

Les moyens supplémentaires figurent dans les propositions relatives au budget 2005. Ils sont actuellement en discussion dans le cadre d'une concertation bilatérale et une décision sera prise lors d'un conclave budgétaire. Les mesures seront mises en œuvre en 2005 au plus tôt. Leur urgence dépend aussi des besoins dans d'autres secteurs des soins de santé.

08.03 **Luc Gouty** (CD&V): Voilà une réponse porteuse d'espoir. Elle intègre en partie l'avis du CNEH. Les anciens ministres, Mme Aelvoet et M. Tavernier, auraient déjà dû s'attaquer au problème.

08.05 Luc Goutry (CD&V): Ja.

U spreekt ook over de kinderpsychiatrie. Onlangs werden er drie belangrijke gevallen van kinderverwaarlozing vastgesteld. Dat heeft ook allemaal te maken met geestelijke gezondheidszorg. Het gaat om mensen die soms beter geestelijk verzorgd zouden worden, maar die door gebrek aan middelen niet altijd op de juiste manier opgevangen worden. Het is dus een belangrijk onderwerp.

Ik dank u voor uw antwoord. Het dossier wordt ongetwijfeld vervolgd.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De **voorzitter**: Mevrouw Dierickx stelt haar vraag nr. 3443 over het obesitas- en voedselplan uit tot na het reces, wanneer dat plan ter sprake komt. Zij gaat nu over tot het stellen van haar vraag nr. 3449.

09 Vraag van mevrouw Hilde Dierickx aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het tekort aan tandartsen in Vlaanderen" (nr. 3449)

09 Question de Mme Hilde Dierickx au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "la pénurie de dentistes en Flandre" (n° 3449)

09.01 Hilde Dierickx (VLD): Mijnheer de minister, onlangs raakte via de media bekend dat er een tekort aan tandartsen zou zijn in Vlaanderen. In de eerste zitting van de derde licentie tandheelkunde zijn 46 tandartsen afgestudeerd. Ongeveer de helft daarvan zal in het buitenland gaan werken, vooral in Nederland. Er zijn maar enkele tandartsen bekend – echt maar twee of drie; ik heb ze gecontacteerd – die een nieuwe privé-praktijk zouden starten. Volgens de numerus clausus mogen er in Vlaanderen 84 tandartsen per jaar afstuderen, te weten 70 omnipractici, 7 orthodontisten en 7 parodontologen. Het probleem van de numerus clausus en van het toegangsexamen is natuurlijk een materie voor de Gemeenschappen. Zoals bekend richt Wallonië zo'n examen niet in, Vlaanderen wel. Ik wil u ook wijzen op het verschil tussen tandartsen en andere artsen die meestal over dezelfde kam geschoren worden, maar volledig onterecht.

De dalende trend in het aantal beginnende studenten tandarts heeft zich al gemanifesteerd vanaf 1995-1996 en het toegangsexamen is in 1997 ingevoerd, op een moment waarop de markt zich eigenlijk zelf begon te reguleren. U ontkent in de pers dat er een tekort aan tandartsen zou zijn. Ik ben er echter van overtuigd dat zulks wel het geval is. Er zijn trouwens nu al tandartsen te kort in Vlaanderen. U moet maar eens kijken naar de tijdschriften voor tandartsen waarin vraag en aanbod inzake werk staan. Men kan bijvoorbeeld in het juninummer van het Vlaamse tandartsenblad 65 aanbiedingen lezen en maar 2 of 3 tandartsen die werk vragen, en dat is dan maar voor een halve dag per week.

Het tekort komt, zoals gezegd, doordat er een natuurlijke dalende trend is, alsook door de werkomstandigheden.

Hoe minder tandartsen er zijn, hoe meer werk er voor de overblijvende tandartsen is. De druk om patiënten te ontvangen wordt alsmaar groter, zeker in een zelfstandige praktijk. Men werkt meestal ook 's avonds laat en in het weekend wanneer de patiënten zich kunnen vrijmaken.

08.05 Luc Goutry (CD&V): Trois cas de négligence à l'égard d'enfants ont été récemment découverts: il s'agit, là aussi, d'une question de soins de santé mentale.

09.01 Hilde Dierickx (VLD): On a appris récemment que la Flandre comptait trop peu de dentistes. La moitié environ des 46 dentistes qui ont terminé leurs études cette année en première session exercera en effet à l'étranger. Deux ou trois dentistes seulement fonderont un nouveau cabinet privé. Pourtant, selon le numerus clausus, 84 dentistes peuvent achever leurs études chaque année mais c'est une question qui relève des Communautés. Dès 1995-1996, le nombre d'étudiants en dentisterie s'est mis à baisser. Lorsque l'examen d'entrée a été instauré, le marché s'autorégulait déjà.

Le ministre nie qu'il y ait trop peu de dentistes dans notre pays, mais je suis convaincue que nous souffrons déjà d'une pénurie, due en partie à l'accroissement de la pression du travail et au fait qu'il faut travailler le soir et le week-end. D'ailleurs, les premiers dentistes qui ont fait partie du boom de la fin des années 1970 partiront bientôt à la retraite. La féminisation de la profession est un autre élément qui fait que nous n'avons pas une vision exacte et précise de la situation. Les femmes exercent souvent à temps

Eind jaren '70, begin jaren '80 was er een explosie van de studenten tandheelkunde. De eerste tandartsen van die generatie zullen binnenkort met pensioen gaan. Dan zullen er nog minder tandartsen zijn. Bovendien zijn het deze tandartsen die veelal de drukke, zware praktijken hebben.

Ook de vervrouwelijking van het beroep geeft een vertekend beeld van het aantal voltijds werkende tandartsen. Vrouwen kiezen er immers vaak voor om tijdelijk of voor altijd parttime te werken, meestal om hun kinderen op te voeden.

Ik vind het overduidelijk dat er nu reeds een tekort is aan tandartsen. Dit tekort zal zich de komende jaren nog meer manifesteren.

Mijnheer de minister, zult u maatregelen op korte of lange termijn nemen om voor dit probleem een oplossing te bieden?

Ik heb contact opgenomen met de voorzitters van de verschillende tandartsenverenigingen. Uit onze gesprekken is gebleken dat men een afwachtende houding aanneemt om het aantal tandartsen dat moet afstuderen te wijzigen. Ik zal het hierover niet verder hebben, want dat is een materie voor de Gemeenschappen. Men verwacht immers een invasie vanuit Oost-Europa door de toetreding op de Europese markt op 1 mei. Ik heb totnogtoe echter nog niet veel gemerkt van die invasie. De enige niet-Belgen die in Vlaanderen werken, zijn degenen die hun studies in Vlaanderen zijn begonnen en die daarna hier zijn gebleven. Dat was dertig jaar geleden, toen ik met tandheelkunde startte, ook al het geval. Toen waren er naast de honderden tandheelkundestudenten enkele Nederlanders en Duitsers, van wie ongeveer de helft hier bleef.

Nu zijn al heel wat Iraniërs als tandarts in België werkzaam, nadat zij hier de studies gevolgd hebben.

Men wil ook een beetje de kat uit de boom kijken en uw beslissing in verband met de mondhygiënist en de prothesisten afwachten. Mijn standpunt terzake is dat men een wetenschappelijke academische opleiding als tandarts, ook al is het maar voor een zeer beperkt deel, niet zomaar mag overlaten aan prothesisten en mondhygiënist die daarvoor geen wetenschappelijke opleiding gekregen hebben maar veeleer een stiel geleerd hebben. Het is vooral de mondpathologie die zeer belangrijk is. De mond is trouwens de spiegel van het lichaam. Zeker wat de prothesisten betreft, is een goede tandverzorging des te belangrijker aangezien patiënten alsmaar ouder worden en vaak medisch gecompromitteerd zijn.

Mijnheer de minister, vindt u het nodig om maatregelen te nemen? Zo ja, welke op korte en op lange termijn?

09.02 Minister **Rudy Demotte**: Mevrouw Dierickx, ik bedank u dat u mij de gelegenheid geeft om een zeer interessant debat te beginnen over de planning van het aantal artsen, meer bepaald de tandartsen.

Voor de gediplomeerden van de universiteiten die bij de Vlaamse Gemeenschap behoren, werd het aantal tandartsen voor de jaren 2002 tot en met 2010 vastgesteld op 84. Ik stel vast dat het aantal gediplomeerden lager is dan het toegelaten aantal. De oorzaak ligt ongetwijfeld bij de modaliteiten van het toelatingsexamen en bij het

partiel. La pénurie ira donc en s'accroissant.

Les présidents des associations de dentistes adoptent entre-temps une attitude attentiste concernant le nombre de dentistes appelés à terminer leurs études. Je n'ai rien remarqué d'une quelconque invasion de dentistes est-européens. Les seuls non-Belges qui exercent en Flandre sont restés chez nous une fois leurs études terminées. Il y a trente ans, on observait déjà ce phénomène.

Les associations attendent aussi la décision du ministre concernant les hygiénistes buccaux et les "prothésistes". Je pense personnellement qu'il ne faut pas leur permettre d'occuper le terrain car au contraire des dentistes, ils n'ont pas reçu de formation scientifique. A cet égard, la pathologie buccale revêt une importance majeure.

Le ministre estime-t-il que des mesures doivent être prises? Dans l'affirmative, lesquelles?

09.02 **Rudy Demotte**, ministre: Le nombre de diplômés est en effet inférieur au nombre autorisé de 84 dentistes. Cette réalité est due aux modalités de l'examen d'entrée et à l'exode vers les Pays-Bas. La Commission de planification ne prévoit pas de pénurie de dentistes mais ne tient

feit dat een belangrijk aantal Belgische tandartsen het beroep hier opgeven en België voor Nederland verlaten.

De extrapolatie of voorspellingen die door de Planningscommissie werden gedaan, tonen aan dat met het aantal van 140 tandartsen voor heel het land en van 84 voor Vlaanderen, het arbeidspotentieel aan tandartsen stabiel blijft tot 2009. De verwachtingsmodellen houden echter geen rekening met het aantal tandartsen dat het beroep verlaat.

Via zijn voorzitter heb ik de hoge raad voor de Tandheelkunde daarover ondervraagd. De raad is van mening dat de frequentie van de gebitsaandoeningen, met name cariës, sterk afneemt als gevolg van de invoering van de fluoride tandpasta's – u herinnert zich het debat daarover – en de vooruitgang die op het gebied van tandverzorging werd geboekt.

Hij gelooft eveneens dat men het arbeidspotentieel in de tandheelkunde moet bekijken, rekening houdend met het feit dat er nieuwe beroepen tot stand komen, bestemd voor de verbetering van de mondverzorging en gebitsverzorging.

Er zal een pilootproject worden uitgewerkt dat onder meer moet dienen om het profiel van dergelijke beroepen te bestuderen. U weet dat de Planningscommissie onafhankelijk is. Ik zal voorzichtig aan de Planningscommissie vragen dat zij bij de opstelling van haar prognoses en verwachtingen rekening zou houden met het feit dat het beroep ook wordt verlaten en dat zij mij advies verstrekt over het aantal tandartsen dat gevonden zou moeten worden om, zo nodig, het arbeidspotentieel ook na 2009 constant te houden.

Ik geef nog wat bijkomende informatie aan de leden van de commissie die nog aanwezig zijn.

Mijnheer Goutry, naar aanleiding van een van uw vorige vragen werd het advies van de Planningscommissie gevolgd.

Er was wel de volgens mij niet onredelijke uitzondering van het cijfer van 2011. U weet dat er in een verhoging was voorzien van 700 tot 833 artsen. Dat zullen wij volgen, maar alleen in 2012. Alle voorwaarden die werden gesteld en de lijnen die werden getrokken door de Planningscommissie, werden door onze regering volledig gerespecteerd. Dat moest ik u zeggen, want dit was ook een van uw bezorgdheden, mijnheer Goutry. Dit is het bewijs dat ik loyaal blijf tegenover wat ik hier in de commissie heb aangekondigd.

De **voorzitter**: Zo kennen we u, mijnheer de minister.

09.03 Hilde Dierickx (VLD): Mijnheer de minister, ik dank u dat u tot dit uur nog bent willen blijven. Ik wil er wel op wijzen dat er maatregelen moeten worden genomen. Verwijzen naar de Planningscommissie is een zaak, maar ondertussen duurt tandheelkunde zes jaar. Dat wil zeggen dat wanneer er nu een maatregel wordt genomen, de gevolgen ervan slechts binnen zes jaar te merken zullen zijn. Het aantal studenten neemt voortdurend af en aan de VUB bestaat de opleiding zelfs niet meer. Vindt u niet dat er maatregelen moeten worden genomen, daarom niet vandaag, maar toch de eerstkomende maanden?

pas compte du nombre de dentistes qui quittent la profession.

Le président du Conseil de l'art dentaire est d'avis que le nombre de caries est en forte régression grâce à l'apparition des dentifrices au fluor et aux progrès réalisés en matière de soins dentaires. Il estime par ailleurs qu'il faut tenir compte de l'émergence de nouvelles professions qui contribuent à l'amélioration des soins bucco-dentaires. Les profils de ces professions seront examinés dans le cadre d'un projet-pilote.

Bien que la Commission de planification soit indépendante, je me permettrai de lui demander de tenir compte du nombre de dentistes qui quittent la profession. J'espère également obtenir un avis relatif au nombre de dentistes nécessaire au maintien du niveau du potentiel après 2009.

A la suite d'une question de M. Goutry, l'avis de la Commission de planification avait d'ailleurs déjà été suivi. Nous planifions une augmentation du nombre de médecins de 700 à 833, mais pas avant 2012. Je reste fidèle à ce que j'ai annoncé en commission.

09.03 Hilde Dierickx (VLD): Dans l'intervalle, la durée des études de dentisterie a été portée à six ans. L'incidence des mesures qui sont prises aujourd'hui ne se fera sentir que beaucoup plus tard. Le ministre n'estime-t-il pas que les mesures doivent dès lors être prises rapidement?

09.04 Minister **Rudy Demotte**: Ik kan daarover niet alleen beslissen. Ik moet overleg plegen met de vertegenwoordigers van de tandartsen en ik heb daar nog wel enige tijd voor nodig. In de lijn van wat ik juist heb verklaard, moet ik de voorwaarden van de Planningscommissie respecteren.

Ik zou het niet kunnen zeggen. In het algemeen moet men het medische aanbod in handen houden. Men moet dat op een objectieve basis doen, dus volgens de resultaten van de Planningscommissie, als het over de tandartsen gaat. U moet dus begrijpen dat mijn antwoord geen antwoord is om tijd te verkrijgen en om de beslissing te laat te nemen.

Integendeel, ik doe dat om coherent te blijven met de globale aanpak van de regering. De regering zegt dat men de planificatie moet behouden. Dat is nodig. De planificatie mag natuurlijk niet geïmproviseerd worden. Men mag dus niet zeggen dat wanneer men ziet dat er een vermindering van het aantal tandartsen komt wij door onze collectieve intuïtie nu moeten beslissen.

Ik kan alleen zeggen dat hetgeen u naar voren brengt mij ook gezegd werd door anderen. We kunnen het probleem zo stellen. Ik heb aan de vertegenwoordigers van de tandartsen gevraagd om oplossingen te zoeken. Zij hebben dat reeds gedeeltelijk gedaan. Nu ligt de bal bij de Planningscommissie. Ik vraag aan de Planningscommissie om rekening te houden met degenen die hun job verlaten. Dat betekent immers toch dat er een probleem bestaat. Als die mensen nu in Nederland hun beroep gaan uitoefenen, dan dat betekent dat er een echte malaise bestaat.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

10 Question de Mme Jacqueline Galant au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur "le recours à l'hypnose au service des urgences du Centre hospitalier du Grand Hornu" (n° 3415)

10 Vraag van mevrouw Jacqueline Galant aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over "het gebruik van hypnose bij de dienst spoedgevallen in het Centre hospitalier du Grand Hornu" (nr. 3415)

10.01 **Jacqueline Galant** (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, j'ai appris récemment via la presse que l'hypnose était utilisée au service des urgences du Centre hospitalier du Grand Hornu. Il s'agirait apparemment d'une première médicale belge. Selon l'expert qui a pratiqué l'hypnose, ce système n'est pas applicable à tous les cas mais il présenterait un double avantage: aucun effet secondaire et la gratuité au niveau INAMI, ce qui est un avantage certain.

L'hypnose serait utilisée chez les adultes pour des troubles respiratoires et chez les enfants pour des pathologies légères: membres fracturés ou coupures.

Monsieur le ministre, voici mes questions.

- Avez-vous connaissance d'autres hôpitaux étrangers où ce principe est d'application dans un service des urgences?
- L'hypnose est-elle utilisée dans des services hospitaliers autres que

09.04 **Rudy Demotte**, ministre: Je ne peux en décider seul. Je suis obligé de consulter les représentants des dentistes et de respecter les conditions imposées par la Commission de planification. Nous ne souhaitons pas décider sur la base d'une intuition collective. La balle se trouve à présent dans le camp de la Commission de planification.

10.01 **Jacqueline Galant** (MR): Ik heb vernomen dat men in de spoedgevallendienst van het ziekenhuis van Grand Hornu gebruik maakt van hypnose. Dat is een primeur in ons land. De voordelen van die techniek, die wordt gebruikt voor de behandeling van ademhalingsstoornissen bij volwassenen en van lichte aandoeningen zoals gebroken ledematen of snijwonden bij kinderen, zijn het ontbreken van bijwerkingen en de kosteloosheid voor het RIZIV.

celui des urgences?

- Ne serait-il pas intéressant de légiférer sur l'usage de l'hypnose afin d'éviter tout débordement et toute pratique illégale de ce procédé?

10.02 Rudy Demotte, ministre: Madame la députée, je vous remercie d'aborder ce sujet, ce qui me permet, à la fin de cette session parlementaire, de prolonger mes connaissances sur l'hypnose et son usage thérapeutique; ce procédé pourrait en effet s'avérer efficace pour quelques cas en politique!

En Belgique, l'hypnose dans le traitement médical d'urgence est déjà pratiquée depuis douze ans en bloc opératoire. C'est notamment le cas au CHU de Liège; en France, certains services d'urgences hospitaliers la pratiquent également. Un certain nombre d'expériences ont été menées; par exemple, le Centre hospitalier du Grand Hornu a pu bénéficier d'une formation dispensée à Paris et il la répercute aujourd'hui sur ses pratiques.

L'hypnose est, comme tout le monde le sait, une des techniques utilisées dans les services de psychiatrie, dans le cadre de la psychanalyse. La particularité de l'hypnose, outre un effet relaxant et une utilité prouvée lors du traitement contre le tabagisme, permet surtout d'élever le seuil de la tolérance à la douleur.

Son intérêt est bien compréhensible dans certains actes techniques, comme par exemple le placement d'une perfusion ou d'un point de suture. De plus, l'hôpital Brugmann, à titre d'exemple, dispense des cours de formation à l'hypnose pour des disciplines autres que la psychiatrie. C'est ainsi que des interventions en dentisterie ou en stomatologie se font sous hypnose au CHU Brugmann.

A votre troisième question je répondrai qu'il n'y a pas lieu de légiférer maintenant dans cette matière. C'est d'ailleurs au Conseil national de l'Ordre des médecins de vérifier au cas par cas, de voir s'il y a des plaintes et, dans ce cas, de s'assurer que le médecin qui a pratiqué l'hypnose était formé et compétent. Le traitement par hypnose plutôt que par des médicaments répond à l'intérêt du patient. Il y a aussi une question de volonté du patient, spécifiquement dans le cas de l'hypnose; c'est d'ailleurs pourquoi, dans votre question, vous attirez mon attention sur le fait que l'hypnose n'est pas applicable à tous. L'hypnose, c'est intuitu personae. Bien que je ne sois pas spécialiste en cette matière, je peux vous dire que l'on sent bien quand il y a réticence, quand il n'y a pas de volonté et, même s'il y a volonté, quand il y a réticence subjective à l'hypnose. Le médecin qui exerce sa pratique par hypnose connaît également les limites de cette technique.

Si des débordements ont lieu dans le chef d'un médecin, c'est au Conseil de l'Ordre qu'il appartient d'établir des sanctions disciplinaires.

De toute manière, en concluant, je souhaiterais rappeler ce grand principe cher aux médecins, à savoir le respect de la liberté, tant de diagnostic que de méthode thérapeutique. Pour autant que la méthode choisie ne contrevienne pas aux règles générales de l'Ordre et qu'elle soit efficace dans l'intérêt du patient, nous n'avons pas à nous en mêler, mais je crois que vous comprenez bien la nuance que j'apporte dans ma réponse.

10.02 Minister **Rudy Demotte**: In België wordt bij spoedbehandelingen al twaalf jaar hypnose toegepast in de operatieafdeling en meer bepaald in het Universitair ziekenhuis van Luik. In Franse ziekenhuizen wordt deze techniek ook toegepast. Het Verplegingscentrum Grand Hornu kan dus op eerdere ervaringen steunen.

Hypnose is een techniek uit de psychoanalyse die niet alleen wordt gebruikt om een patiënt te doen ontspannen, maar ook om de pijndrempel te verlagen. Voor bepaalde technische ingrepen ligt het belang van die techniek voor de hand. In het Universitair verplegingscentrum Brugmann wordt de techniek ook gebruikt in andere disciplines zoals tandheelkunde en mondheelkunde.

Ik denk dat voor deze materie nog geen wet moet worden uitgevaardigd. Het is de taak van de Raad van de Orde van geneesheren om geval per geval eventuele klachten of vragen over de bekwaamheid van de geneesheer te behandelen. Behandeling met hypnose is eerder in het belang van de patiënt en heeft tot gevolg dat minder medicijnen worden gebruikt. Er wordt ook rekening gehouden met de wil van de patiënt, want de techniek werkt niet bij iedereen. Als de patiënt er zijn twijfels over heeft, ziet de geneesheer ervan af. In ieder geval mag de vrijheid van diagnosestelling en therapeutische methodes niet in het gedrang komen. Zolang de regels niet worden overtreden en het nuttig is voor de patiënt, moeten we ons er niet mee bemoeien.

10.03 **Jacqueline Galant** (MR): Monsieur le ministre, je vous remercie pour votre réponse. Il est vrai que j'ignorais que la pratique était utilisée dans les blocs opératoires. Cela signifie que si le médecin qui a lancé le principe à Hornu voulait l'étendre à d'autres services, il pourrait le faire.

10.03 **Jacqueline Galant** (MR): Ik wist niet dat die praktijk in de operatieafdelingen werd toegepast. Betekent dit dat de techniek ook in andere diensten zou kunnen worden gepromoot?

10.04 **Rudy Demotte**, ministre: Oui, puisque cela existe déjà.

10.04 Minister **Rudy Demotte**: Ja.

L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

La réunion publique de commission est levée à 13.20 heures.
De openbare commissievergadering wordt gesloten om 13.20 uur.